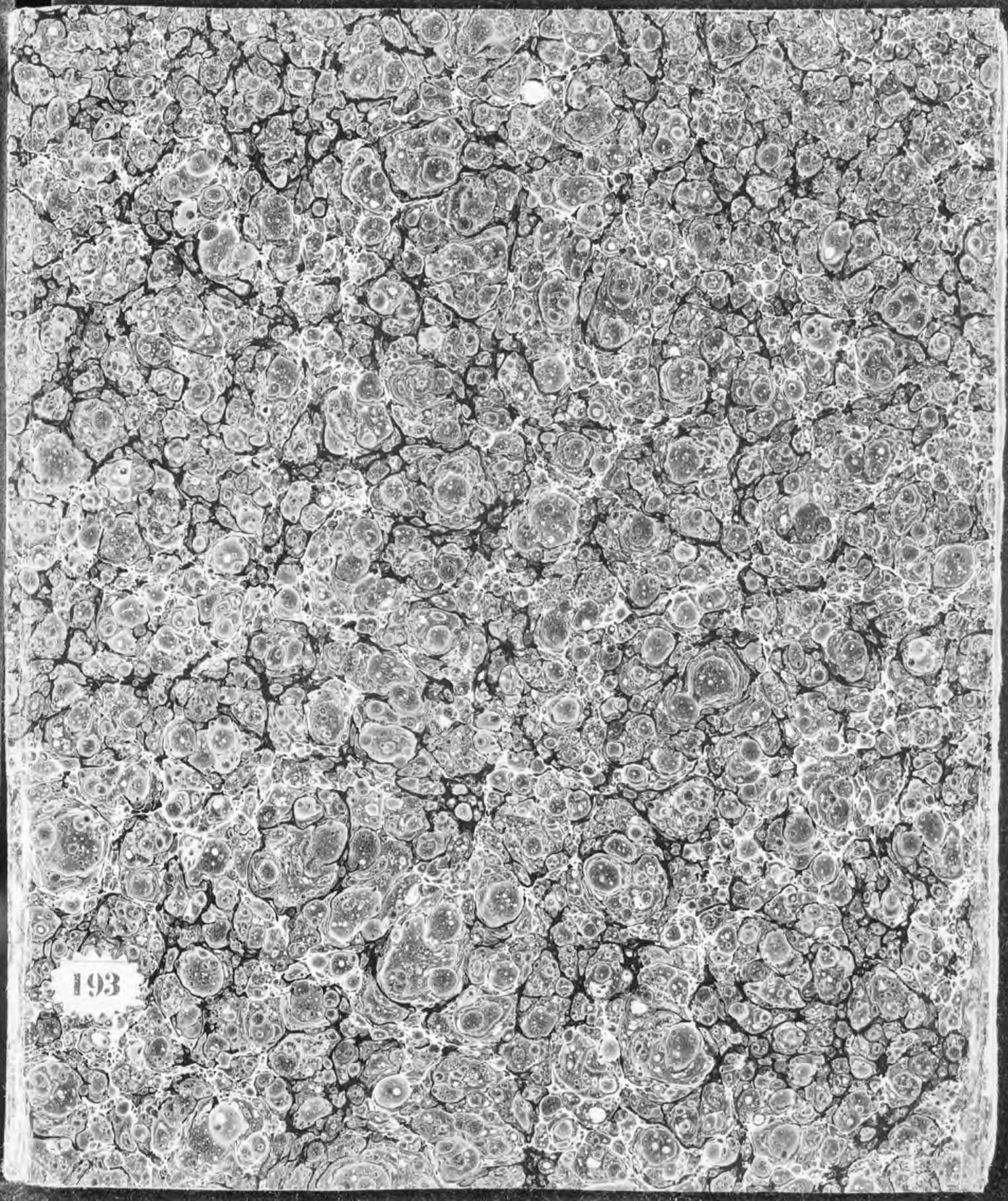

UBL: BKNOOG 193

193

Boekenroogen
193.

DE SCHOONE HISTORIE
18193 Van den vromen en godbzuchtigen Jongeling
JOSEPH,

Die uyt haet en nyd van zyne Brœders verkocht, in Egypten gebragt, onschuldiglyk gevangen is; van den Koning Pharao wederom verlost, ende tot hoogen Staet verheven, tot hulpe en bystand van zynen Vader Jacob, ende alle zyne Broeders.

Getrokken uyt den Boek Genesis.

Van nieuws oerzien ende na den laetsten Roomschen Teyt verbeteret.

Wat GEND by JUDOCUS BEGYN op d'Appelbzugge in den Engel.

Boekenroogen
193.

DEN DRUKKER

TOT

De leerzuchtige Jongheyd.

Ziet Jongheyd nu in 't licht, 't gen' noyt en was voor dezen,
Hier is den weg gebaent, om wel te leeren lezen,
'K hebb' JOSEPH, die alleen maer in het Vlaemsch en was,
Verdobbelt met Geschrift: zeer nut en wel te pas,
Voor die het Vlaemsch nu weet, en 't Geschrift zoud geirne leeren,
Zoo gy in 't Geschrift manqueert, wilt tot het Vlaemsch u keeren;
Het staet al nevens een, 't is tot uw groot gerief;
Uw' Leerzucht is aen my zeer aengenaem en lief.
Veel Ouders, die my dit wel hebben komen vraegen,
Maer hebb' my zonder moeyt' daer toe niet kunnen draegen.
Doch even naer veel tyd en minnelyken drift,
Hebb' ik JOSEPH gedrukt half Vlaemsch en half Geschrift.
Neemt dan in dank Jongheyd, den arbeyd die ik dede,
En ook den tyd die ik tot uw welvaerd bestede:
Met recht noem' ik welvaerd de konst die gy hier leert,
Vermits gy van het kwaed hier met JOSEPH afkeert.
Hier mede wensch ik u den godelyken Zegen,
En dat zyn' zuyv'ren Geest u komt in 't hert gezegen.
De Wysheyd JESUS geeft u in Dryvuldigheyd,
Wiens lof dat dueren zal van nu in d'eeuwigheyd.

MILDERNED.
LETTERKUNDE
TE LEIDEN

DE SCHOONE HISTORIE

Van den vromen en godbzuchtigen Jongeling

J O S E P H.

HET EERSTE KAPITTEL.

JOSEPH, den liefsten Zoon zyns Vaders, verhaelt zynen Droom, word door haet van zyne Broeders in eenen ouden Put gesteken en in Egypten gevoert.

JOSEPH, als hy zestien jaeren oud was / boedde zyns Vaders Kinde met zyne Broeders / als hy noch een kind was / ende hy was by de kinderen van Bala ende Zelfha / zyns Vaders Huisvrouw / en beschuldigde zyne Broeders by zynen Vader van een alderkwaedste zonde. Ende Israael had Joseph lief boven alle zyne kinderen / om dat hy hem in zyne oude dagen gewonnen had / ende hy heeft hem eenen Rok gemaakt beelverwig van draed. Maer zyne Broeders ziende / dat hy van hunnen Vader boven alle zyne Zouen bemint was / hebben zy hem gehaet / ende zy en konden hem niet vredelek toespreken. Ende het is gebeurt / dat hy aen zyne Broeders verhaelde eenen Droom / die hy gezien had / den welken een vorsecke was / dat zy noch meerderen haet te-

JOSEPH, als hy zestien jaeren oud was, boedde zyne Vaders Kinde met zyne Broeders, als hy noch een kind was, ende hy was by de kinderen van Bala ende Zelfha, zyne Vaders Huisvrouw, en beschuldigde zyne Broeders by zynen Vader van een alderkwaedste zonde. Ende Israael had Joseph lief boven alle zyne kinderen, om dat hy hem in zyne oude dagen gewonnen had, en hy heeft hem eenen Rok gemaakt beelverwig van draed. Maer zyne Broeders ziende, dat hy van hunnen Vader boven alle zyne Zouen bemint was, hebben zy hem gehaet, ende zy en konden hem niet vredelek toespreken. Ende het is gebeurt, dat hy aen zyne Broeders verhaelde eenen Droom, die hy gezien had, den welken een vorsecke was, dat zy noch meerderen haet te-

DE SCHOONE HISTORIE

4
gen hem kzeegen / en Joseph zegde tot hunlieden: Hoort mynen Droom / die ik gezien hebbe. My dacht dat wy op het veld schooven bonden / en dat mynen schoof hem oprechtte en stond / en vlieden schooven daer rondom staende / aenbaden mynen schoof. En zyne Broeders hebben hem geantwoord: Zult gy dan onzen Koning wezen? Ofte zullen wy onder uwe magt komen? daerom heeft deze zaek van deze droomen en woorden een voetsel gelveest van nydigheid en van haet: noch heeft hy eenen anderen Droom gezien / den welken hy zyne Broeders ook verhaelt heeft / en gezeyt: Ik hebbe door eenen Droom gezien als of de Sonne en de Maene ende elf Sterren my aenbaden / het welk als hy zynen Vader en zyne Broeders verhaelt had / zoo heeft hem zynen Vader gepraest / ende gezeyt: wat betekent dezen Droom / die gy ge-droomt hebt? wat meynst gy / zal ik en uwe Moeder / en uwe Broeders u aenbieden op het aerdrich? Daerom beghyden hem zyne Broeders; maer zynen Vader bemerkte deze zaek al zwiggende. Ende als zyne Broeders / om hunnen Vaders kudden te weyden / lagen te Sichem / zoo zeyde Israell tot hem: uwe Broeders voeden de Schaepren tot Sichem / komt ik

tegen hem kzeegen, en Joseph zegde tot hunlieden: Hoort mynen Droom, die ik gezien hebbe. My dacht, dat wy op het veld schooven bonden, en dat mynen schoof hem oprechtte en stond, en vlieden schooven daer rondom staende, aenbaden mynen schoof. En zyne Broeders hebben hem geantwoord: zult gy dan onzen Koning wezen? Ofte zullen wy onder uwe magt komen? Daerom heeft deze zaek van deze Droomen en woorden een voetsel geweest van nydigheid en van haet: noch heeft hy eenen anderen Droom gezien, den welken hy zyne Broeders ook verhaelt heeft, en gezeyt: Ik hebbe door eenen Droom gezien, als of de Sonne en de Maene ende elf sterren my aenbaden, het welk als hy zynen Vader ende zyne Broeders verhaelt had, zoo heeft hem zynen Vader gestraft, ende gezeyt: Wat betekent dezen Droom, die gy gedroomt hebt? Wat meynst gy, zal ik en uwe Moeder, en uwe Broeders u aenbieden op het aerdrich? Daerom beghyden hem zyne Broeders; maer zynen Vader bemerkte deze zaek al zwiggende. Ende als zyne Broeders, om hunnen Vaders kudden te weyden lagen te Sichem, zoo zeyde Israell tot hem: uwe Broeders voeden de Schaepren

VAN DEN VROMEN JONGELING JOSEPH.

5

zal u tot hunlieden zenden: ende als hy antwoorde / ik ben hier / zoo zeyde hy tot hem: gaet henen / en ziet of het met uwe Broeders en met het Wee al wel gaet / ende brenge my de bodschap wederom / hoe het daer gaet. Als hy dus gezonden was upt de Sellinge van Hebron / is hy gekomen tot Sichem / ende eenen man heeft hem gevonden / dwaelende op het veld / ende hem gebraegt wat hy zocht? en hy antwoorde: Ik soeke myne Broeders / zegt my doch waer zy de Schaepren vaeden. Ende den man heeft tot hem gezeyt: Zy zyn van hier gegaen / want ik hebbe hunlieden hooren zeggen: Laet ons gaen te Dotaim. Also is Joseph gegaen nae zyne Broeders / en hy vonden te Dotaim. En als zy hem van verre gezien hadden / eer dat hy by hunlieden kwam / zoo pepsden zy / dat zy hem daeden zonden / en zeyden tot malkanderen: ziet den Droomer komt daer / komt laet ons hem doodslaen / en hem werpen in den ouden kuyl / ende wy zullen zeggen: Een alderkwaedste wild Dier heeft hem verstonden / ende dan zal men zien wat hem zyne droomen haeten. Als Ruben dit hoorde / zoo aertbeyde hy / om hem te verlossen upt hunne handen / ende zeyde: En laet ons zyne ziele niet daen

tot Sichem, komt ik zal u tot hunlieden zenden: ende als hy antwoorde, ik ben hier, zoo zeyde hy tot hem: gaet henen, en ziet of het met uwe Broeders en met het Wee al wel gaet, ende brenge my de bodschap wederom hoe het daer gaet. Als hy dus gezonden was upt de Sellinge van Hebron, is hy gekomen tot Sichem, ende een man heeft hem gevonden dwaelende op het veld, ende hem gebraegt wat hy zocht, en hy antwoorde: Ik soeke myne Broeders, zegt my doch waer ze de Schaepren vaeden. Ende den man heeft tot hem gezeyt: Zy zyn van hier gegaen, want ik hebbe hunlieden hooren zeggen: Laet ons gaen te Dotaim. Also is Joseph gegaen nae zyne Broeders, en hy vonden te Dotaim. En als ze hem van verre gezien hadden, eer dat hy by hunlieden kwam, zoo pepsden ze, dat ze hem dooden zouden, en zeyden tot malkanderen: Ziet, den Droomer komt daer, komt laet ons hem doodslaen, en hem werpen in den ouden kuyl, en wy zullen zeggen: Een alderkwaedste wild Dier heeft hem verstonden, ende dan zal men zien wat hem zyne Droomen haeten. Als Ruben dit hoorde, zoo aertbeyde hy, om hem te verlossen upt hunne handen, ende zeyde: En laet ons zyne

den / nochte geen bloed starten /
maer werpt hem in dezen ouden
Put / die in de Woestijne is / ende
houdt uwe handen onschuldig.
Maer dit zeyde hy / om dat hy
hem wilde verlossen uyt sinne
handen / en hem zynen Vader
wederom leveren. Zoo haest
dan als hy by zyne Broeders
gekomen was / hebben zy hem
ontbloot van zynen Rok tot de
waeten komende / ende beelber-
twig van haer / ende zy wier-
pen hem in den ouden Put /
daer geen water in en was.
Ende zittende om brood te eten /
zoo hebben zy de Ismaeliteren
aber het Land reizende / zien
komen van Galaad met sinne
Kamelen / draegende specerij /
balsam en myrren-bloemen nae
Egypten. Judas dan heeft ge-
zeijt tot zyne Broeders: wat zal
het ons baeten / dat wy onzen
Broeder dooden / ende zyn bloed
berbergen? 't is beter dat men
hem de Ismaeliten verkoope /
en dat onze handen niet besmet
en worden / want het is doch
onzen Broeder en ons vleesch.
Ende zyne Broeders waeren te
beden met zyne woorden / ende
als de kooplieden van Ma-
diaen daer voor hy kwamen / hem
uyt den Put trekkende / hebben
zy hem de Ismaeliten verkocht
voor twintig zilvere Penning-
en / de welke hem hebben in
Egypten gelejd / ende Ruben

Ziele niet dooden, nochte geen bloed
starten, maer werpt hem in dezen
ouden Put, die in de Woestijne is,
ende houdt uwe handen onschuldig.
Maer dit zeyde hy, om dat hy hem
wilde verlossen uyt sinne handen, en
hem zynen Vader wederom leveren.
Zoo haest dan als hy by zyne Broe-
ders gekomen was, hebben zy hem
ontbloot van zynen Rok, tot de waeten
komende, ende beelberwig van haer,
ende zy wierpen hem in den ouden Put,
daer geen water in en was. Ende
de zittende om brood te eten, zoo heb-
ben zy de Ismaeliteren over het Land
reizende, zien komen van Galaad
met sinne Kamelen, draegende specerij,
balsam en myrrenbloemen
nae Egypten. Judas dan heeft ge-
zeijt tot zyne Broeders: wat zal
het ons baeten, dat wy onzen Broe-
der dooden, ende zyn bloed berbergen?
Het is beter dat men hem de Ismae-
liten verkoope, ende dat onze han-
den niet besmet en worden, want
het is doch onzen Broeder en ons
vleesch. Ende zyne Broeders waeren
te beden met zyne woorden, ende
als de kooplieden van Madiaen daer
voorby kwamen, hem uyt den Put
trekkende, hebben zy hem de Ismae-
liten verkocht voor twintig zilbere
Penningey, de welke hem hebben

wedergekeert zijnde tot den Put / in Egypten gelejd, ende Ruben was
en bond dat Kind niet / en met dergekeert zijnde tot den Put, en
geschuurde klederen gaende tot bond dat Kind niet, en met geschuurde

zyne Broeders / heeft gezeijt:
Dat Kind en ziet men nergens /
en waer zal ik heuen gaen?
Maer zy hebben zynen Rok ge-
nomen / en hebben dien gesteken
in het bloed van een jong Bok-
ken / 't welk zy gebod hadden /
op dat hy dien tot sinnen Va-
der draegen zoude / en zeggen:
dezen Rok hebben wy gebonden /
beziet of het nuog Zoons Rok
is ofte niet. En als den Vader
dien kende / zoo zeyde hy: het is
mijn zoons Rok / een alverboos-
te wild Dier heeft hem verbeten /

de klederen gaende tot zyne Broe-
ders, heeft gezeijt: Dat Kind en ziet
men nergens, ende waer zal ik heuen
gaen? Maer zy hebben zynen Rok ge-
nomen, ende hebben dien gesteken in
het bloed van een jong Bokken, het
welk zy gebod hadden, op dat hy dien
tot sinnen Vader draegen zoude, en
zeggen: Dezen Rok hebben wy gebon-
den, beziet of het nuog Zoons Rok is
ofte niet. En als den Vader dien
kende, zoo zeyde hy: het is myne
Zoons Rok, een alverboosste wild Dier heeft

eene beeste heeft Joseph verston- den. En zyne kleederen scheu- rende / heeft hy een haren kleed aengedaen / beschrypende zynen Zoon menigen tyd: En als zyne kinderen vergadert waeren / om hunz Vaders rouw te verzoeten / zoo en wilde hy geenen troost ontfangen / maer hy zeyde: Ik zal nederdaelen by mynen Zoon al weenende ter hellenwaerd. En terwylen dat hy in zynen rouw bleef / zoo hebben de Madianiters Joseph in Egypten verkocht aen Putiphar / den gesneden Knygg-Meester van Pharao.

HET II. KAPITTEL.

Hoe Joseph van zynen Heer in Egypten bemint wierd, ende van zyns Heerens Huysvrouwe tot onkuysheyd verzocht, het welk hy niet willende toestaen, wierd hy in den Kerker gestooten.

JOSEPH dan is geleyd in Egypten / en Putiphar / eenen gesnedenen Pharaonis / eenen Prins van het Eger / eenen Egyptischen Man / heeft hem gekocht upt de handen der Ismaeliters / van de welke hy daer gebragt was. En den Heer was met hem / en was eenen Man gelukkig in allez hande- lende / ende hy woonde in zynz Heerens huys / die wel wist dat den Heer met hem was / en dat

hem verbeterd, eene beeste heeft Joseph verstondey. En zyne kleederen scheurende, heeft hy een haren kleed aengedaen, beschrypende zynen Zoon menigen tyd: En als zyne kinderen vergadert waeren om hunz Vaders rouw te verzoeten, zoo en wilde hy geenen troost ontfangen, maer hy zeyde: Ik zal nederdaelen by mynen Zoon al weenende ter hellenwaerd. En terwylen dat hy in zynen rouw bleef, zoo hebben de Madianiters Joseph in Egypten verkocht aen Putiphar, den gesneden Knygg-Meester van Pharao.

JOSEPH dan is geleyd in Egypten, en Putiphar, eenen gesnedenen Pharaonis, eenen Prins van het Eger, eenen Egyptischen Man, heeft hem gekocht upt de handen der Ismaeliters, van de welke hy daer gebragt was. En den Heer was met hem, en was eenen Man gelukkig in allez handelende, en hy woonde in zynz Heerens huys, die wel wist, dat den Heer met hem was, en dat alsoo

allez van den Heer geboordert wierd in zyne handen / het gene hy hanteerde. Ende Joseph heeft grazie gebonden voor zynen Heer / en diende hem / van wie hy ober allez gestelt zynde / bestierde hy het huys en al het gene hem bevolen was / en den Heer heeft het huys van den Egyptenaer gebenedyd / om Josephs wil ende hy heeft vermenigvuldigt zoo in huysen als in landen / al zyn goed / en hy en nam geene andere kennisse als van het brood het gene hy at. En Joseph was schoon van aenzicht / en sjaep van aenzien: en naer vele dagen zoo heeft zyne Vrouw haere oogen op Joseph geslagen / en heeft gezeyt: Slaept hy my. Maer hy geenzing willende hooren nae dit onbehoorlyk werk / heeft tot haer gezeyt: Ziet mynen Heer en weet niet wat hy in zyn huys heeft / want hy heeft het my al bevolen / en daer en is niet of het is al in myne magt / en het is my al van hem overgegeven / uptgenomen op alleen / die zyne huysvrouw zyt. Hoe zoude ik mogen dit kwaed bedryven / ende tegen mynen Godt zondigen! Met dusdanige woorden viel deze Vrouw den Jongeling dage- llyk zeer lastig: maer hy wergerde die oneerlykheyd. Ende het is gebeurt op eenen dag / dat Joseph in huys kwam / en

van den Heer geboordert wierd in zyne handen, het gene hy hanteerde. Ende Joseph heeft grazie gebonden voor zynen Heer, en diende hem, van wie hy ober allez gestelt zynde, bestierde hy het huys en al het gene hem bevolen was, en den Heer heeft het huys van den Egyptenaer gebenedyd om Josephs wil, ende hy heeft vermenigvuldigt, zoo in huysen als in landen, al zyn goed, en hy en nam geene andere kennisse als van het brood, het gene hy at. En Joseph was schoon van aenzicht, en fraey van aenzien, en naer vele dagen zyn heeft zyne Vrouw haere oogen op Joseph geslagen, en heeft gezeyt: Slaept hy my. Maer hy geenzing willende hooren nae dat onbehoorelyk werk, heeft tot haer gezeyt: Ziet, mynen Heer en weet niet wat hy in zyn huys heeft, want hy heeft het my al bevolen, en daer en is niet of het is al in myne magt, en het is my al van hem overgegeven, uptgenomen op alleen, die zyne huysvrouw zyt. Hoe zoude ik mogen dit kwaed bedryven, en tegen mynen Godt zondigen! Met dusdanige woorden viel deze Vrouw den Jongeling dagelike zeer lastig: maer hy wergerde die oneerlykheyd. Ende het is gebeurt op eenen dag, dat

eenig werk dede zonder dat'er inaud by was / ende ze gryp-
pende de slippen van zyn kleed /
zeide: Slaept by my. Ende
hy heeft den Mantel in haere
handen gelaeten / en is ge-
bladen ende uptgelopen. En
als de Vrouw zag den Man-
tel in haere handen / en dat ze
versmaech was / zoo heeft ze
hy haer geroepen de lieden van
haer huys / ende gezeyt tot
hunlieden: Ziet / hy heeft ons
dezen Hebreuwtschen Man hier
ingebragt / op dat hy ons ten
spot maken zoude / hy is bin-
nen by my gekomen / om hem
met my te verzaemen / ende
als ik riep / ende hy myne
stemme hoorde / liet hy achter
den Mantel / die ik behield / ende
liep weg daer byten. Zoo dan /
tot een zeker bescheyd der waer-
heyt / heeft ze den Mantel be-
houden / ende dien haeren Man
getoont als hy weder t'huys
kwam / ende zeide: dezen He-
breuwtschen knecht / den wel-
ken gy hier gebragt hebt / is
binnen by my gekomen / om
my ten spot te maeken / ende
als hy my hoorde roepen / liet
hy zynen Mantel achter / die ik
behield / ende vloot byten weg.
Als den Heer deze dingen ge-
hoort had / ende te zeer geloof-
de de woorden van zyne Vrouw-
we / zoo is hy gestoort geweest /
ende hy heeft Joseph overgege-

Joseph in huys kwam, en eenig
werk dede, zonder dat'er inaud by
was, ende ze gryp-
pende van zyn kleed, zeide: slaept by my.
Ende hy heeft den Mantel in haere
handen gelaeten, en is geblyden ende
uptgelopen. En als de Vrouw zag
den Mantel in haere handen, en
dat ze versmaech was, zoo heeft
ze hy haer geroepen de lieden van haer
huys, ende gezeyt tot hunlieden; Ziet
hy heeft ons dezen Hebreuwtschen
Man hier ingebragt, op dat hy ons
ten spot maeken zoude, hy is binnen
by my gekomen, om hem met my te
verzaemen, ende als ik riep, ende hy
myne stemme hoorde, liet hy achter
den Mantel, die ik behield, en liep
weg daer byten. Zoo dan, tot een
zeker bescheyd der waerheyt, heeft ze
den Mantel behouden ende dien haer-
ren Man getoont als hy weder t'huys
kwam, ende zeide: dezen Hebreuw-
tschen knecht, den welken gy hier
gebragt hebt, is binnen by my geko-
men, om my ten spot te maeken, ende
als hy my hoorde roepen, liet hy zyn-
nen Mantel achter, die ik behield
ende vloot byten weg. Als den
Heer deze dingen gehoord had, ende
te zeer geloofde de woorden van
zyne Vrouw, zoo is hy gestoort
geweest, ende hy heeft Joseph over-

hen in den Kerker / alwaer des
Konings gebangene bewaert
wierden / ende daer was hy in-
gesloten. Maer den Heer was
met Joseph / en heeft zyn on-
fermende / hem gratie verleent
in de ogen van den Obersten
des Kerkers / die hem heeft in
zyne handen gelevert alle de ge-
bangene / die'er in de gebange-
nisse waeren / ende wat daer ge-
schiedde / dat was onder Joseph /
en den Obersten des Kerkers
en nam nergens geene kennisse
van / want hy had het hem al
bevolen / want den Heer was
hem mede ende bestierde alle
zyne werken.

gegeven in den Kerker, alwaer des
Konings gebangene bewaert wier-
den, ende daer was hy ingesloten.
Maer den Heer was met Joseph,
en heeft zyn onfermende, hem gra-
tie verleent in d'ogen van den Ober-
sten des Kerkers, die hem heeft
in zyne handen gelevert alle de geban-
gene, die'er in de gebangnisse waeren,
ende wat daer geschiedde, dat was
onder Joseph, ende den Obersten
des Kerkers en nam nergens geene
kennisse van, want hy had het hem
al bevolen, want den Heer was hem
mede, ende bestierde alle zyne werkey.

HET III. KAPITTEL.

Hoe Joseph aen twee Mede Gevangene hunlieden Droomen
bediedde.

Als deze dingen aldus ge-
beert waeren / alzo is 't
geschied / dat'er twee gesnedene
tegen hunnen Heer misdeden /
te weten van Schenker van den
Koning van Egypten / ende den
Bakker. Ende Pharao op hun
gram zynde (want den eeren
was Obersten van de Schen-
kers) heeft ze beyde doen steken
in den Kerker der Prinzen van
het Kyngholk / daer Joseph
ook in gebangen was. Maer den
Kerker-Meester heeft ze Joseph
gelevert / den welken hunlieden

Als deze dingen aldus gebeurt
waeren, alzo is 't geschied,
dat'er twee gesnedene tegen hunnen
Heer misdeden, te weten: den
Schenker van den Koning van
Egypten, ende den Bakker. Ende
Pharao op hun gram zynde, (want den
eeren was Obersten van de Schen-
kers) heeft ze beyde doen steken in
den Kerker der Prinzen van het
Kyngholk, daer Joseph ook in ge-
bangen was. Maer den Kerker-
Meester heeft ze Joseph gelevert,

ook gebient heeft / het verlies eenen korten tijd / ende zo wierden gehouden in de gevangnisse. Ende zo hebben beide gedroomt op eenen nacht / na de bediedenisse die hun diende / tot de welke Joseph des morgens gekomen zijnde / en zag dat zo bedroeft waeren / zoo heeft hy hunlieden gebraegt / zeggende : waerom is uw aenzicht heden droeuer als het plagt ? de welke hebben geantwoord : Wy hebben eenen droom gezien / en daer en is niemand / die ons diezen kan bedieden. En Joseph heeft tot hunlieden gezegt : En behoort de bediedenisse Godt niet toe : Zegt my wat ge gezien hebt ? En den Oversten der Schenker heeft eerst zynen droom verhaelt : Ik zag voor my eenen Wijnstuyck / aen den welken drey Ranken waeren / allengkens wassen tot botten toe / en naer de bloemen rype Ouyden / en nam den kop van Pharaon in myne hand / dus nam ik die Ouyden / ende douwde die op in den kop / den welken ik hield / ende gaf Pharaon den kop. Joseph antwoorde / dit is de bediedenisse van den droom. De drey Ranken zyn noch drey dagen / naer de welke Pharaon uwen dienst zal gedachtig wezen / en zal u wederstellen in uwen eersten staet / ende ge zult hem weder den

den welken hunlieden ook gediend heeft ; het verlies eenen korten tyd , ende zo wierden gehouden in de gevangnisse. En zo hebben beide gedroomt op eenen nacht , na de bediedenisse , die hun diende , tot de welke Joseph des morgens gekomen zijnde , en zag dat zo bedroeft waeren , zoo heeft hy hunlieden gebraegt , zeggende : waerom is uw aenzicht heden droeuer als het plagt ? De welke hebben geantwoord : Wy hebben eenen droom gezien , en daer en is niemand , die ons diezen kan bedieden. En Joseph heeft tot hunlieden gezegt : En behoort de bediedenisse Godt niet toe ? Zegt my wat ge gezien hebt ? En den Oversten der Schenker heeft eerst zynen droom verhaelt : Ik zag voor my eenen Wijnstuyck , aen den welken drey Ranken waeren , allengkens wassen tot botten toe , en naer de bloemen rype Ouyden , en nam den kop van Pharaon in myne hand , dus nam ik die Ouyden , ende douwde die op in den kop , den welken ik hield , ende gaf Pharaon den kop. Joseph antwoorde , dit is de bediedenisse van den droom. De drey Ranken zyn noch drey dagen , naer de welke Pharaon uwen dienst zal gedachtig wezen , en zal u wederstellen in uwen eersten staet , ende

ge zult hem weder den kop geboey na uwer Officien , gelyk ge te vooren plagt te doey. Alleen wilt wijnder gedachtig wezen als het u wel gaet / en doet barmhertigheyt met my / dat ge Pharaon aengeeft / dat hy my opt dezen Kerker verlosse / want ik ben dieftelyk weggeboert opt het Hebreewsch Land / ende hier zonder myne schuld in dezen Put gesteken. Den Meester der Bakker zijnde / dat hy wyffelyk den droom verklaert had / heeft gezegt : En ik hebbe eenen droom gezien / dat ik drey korben Meel hadde op myn hoofd / en dat ik in den eenen korf / het welk den alderoppersten was / droeg alderhande spyzen / de welke men maeken kan na de Bakkers-konste / en dat de vogelen daer opt aten. Joseph heeft geantwoord : Dit is de bediedenisse des drooms : De drey korben / dat zyn noch drey dagen / naer de welke zal Pharaon uw hoofd afnemen / ende hy zal u hangen aen het Kruys ende de vogelen zullen uw vleesch verscheuren. Daer naer den derden dag was den dag van de geboorte van Pharaon / den welken alsdan gaf eene groote Maectyd aen zyne Dienaers ; onder de Maectyd zo wierd hy denkende op den Meester van de Schenker / ende op den Oversten van de

ge zult hem weder den kop geboey na uwer Officien , gelyk ge te vooren plagt te doey. Alleen wilt wijnder gedachtig wezen als het u wel gaet , en doet barmhertigheyt met my , dat ge Pharaon aengeeft , dat hy my opt dezen Kerker verlosse , want ik ben dieftelyk weggeboert opt het Hebreewsch Land , ende hier zonder myne schuld in dezen Put gesteken. Den Meester der Bakker zijnde , dat hy wyffelyk den droom verklaert had , heeft gezegt : En ik hebbe eenen droom gezien , dat ik drey korben Meel hadde op myn hoofd , en dat ik in den eenen korf , het welk den alderoppersten was , droeg alderhande spyzen , de welke men maeken kan na de Bakkers-konste , en dat de vogelen daer opt aten. Joseph heeft geantwoord : Dit is de bediedenisse des drooms : De drey korben , dat zyn noch drey dagen , naer de welke zal Pharaon uw hoofd afnemen , ende hy zal u hangen aen het Kruys , ende de vogelen zullen uw vleesch verscheuren. Daer naer den derden dag was den dag van de geboorte van Pharaon , den welken alsdan gaf eene groote Maectyd aen zyne Dienaers ; onder de maectyd zo wierd hy denkende op den Meester

Wakkerz. Ende hy heeft den eenen weder gestelt in zyne plaats / op dat hy hem zoude te drinken geben / ende den anderen hing hy aen eene galge / op dat de waerheid des geraeders zoude vertoont worden. **N**ochtans den Oversten der Schenkerz als het wel met hem ging / heeft hy zynen bedieder vergeten.

HET IV. KAPITTEL.

Hoe JOSEPH Pharaon zynen Droom bedied, ende word Heer van Egypten gestelt, ende hoe den dieren Tyd begint.

N Mer twee jaeren zag Pharaon eenen Droom. Hem docht / dat hy stond boven eenen blaed / van waer opkwamen zeven stunderen schoon ende zeer bet / en weydden in broeckachtige plaetsen: Nocht andere zeven gaben hun uyt van den blaed misvallijk / en van maegerheid uytgeteirt / en weydden op den blaedg-veber in groene plaetsen / ende zy hebben de andere verstonden / welkerz schoonheid ende vollybigheid wonderlyk was. Pharaon wakker geworden zynde / sloep wederom / ende zag eenen anderen Droom: Zeven Aren groeyden uyt eenen Palm / vol en wel gebaen / daer kwamen ook hoort zoo vele andere dunne en verzeng-

van de Schenkerz, ende op den Oversten van de Wakkerz. Ende hy heeft den eenen weder gestelt in zyne plaats, op dat hy hem zoude te drinken geben, en den anderen hing hy aen eene galge, op dat de waerheid des geraeders zoude vertoont worden. **N**ochtans den Oversten der Schenkerz als het wel met hem ging, heeft hy zynen bedieder vergeten.

N Der twee jaeren zag Pharaon eenen Droom. Hem docht, dat hy stond boven eenen blaed, van waer opkwamen zeven stunderen, schoon ende zeer bet, ende weydden in broeckachtige plaetsen. Nocht andere zeven gaben hun uyt van den blaed misvallijk, en van maegerheid uytgeteirt, ende weydden op den blaedg-veber in groene plaetsen, ende zy hebben de andere verstonden, welkerz schoonheid ende vollybigheid wonderlyk was. Pharaon wakker geworden zynde, sloep wederom, ende zag eenen anderen Droom: Zeven Aren groeyden uyt eenen Palm, vol en wel gebaen, daer kwamen ook hoort zoo vele andere dunne ende verzengende Aren,

de Aren / verstantende de gansche schoonheid der eerste. **P**haraon ontwakende naer de ruste / en als het nu morgenstond geworden was / met verbaestheid verbaerd zynde / heeft gezonden tot alle de Waerzeggers van Egypten / en alle de Wyzge / en heeft hun (zoo zy nu ontboden waeren) den naam verhaelt / en daer en was niemand / die dien bedieden konde. **D**an ten laetsten den Meester van de Schenkerz gedenkende / zeyde: Ik helpde in myn daed / den Koning gram wezende op zyne knechten / bede wy en den Meester van de Wakkerz stooten in den Kerker der Princen van het Knygvolk; daer wy op eenen nacht beyde zagen elk eenen Droom / toekomende dingen bediedende. **D**aer was eenen Hebreuwyschen Jongeling / deszelfz Knygvolkz Dienaer / den welken wy onze Droomen vertellende / hebben behoort al het gene dat'er naermaek met'er daed gebleken is. **M**ant ik ben weder gestelt in mynen dienst / en hy is gehangen aen het Knyg. **M**er dien na des Konings geboden / hebben zy terstond den ontflagen Joseph geschooren en gekleed / hem voorgebragt. **M**ien hy zeyde: Ik hebbe Droomen gezien / en daer en is niemand die deze bediede

verstantende de gansche schoonheid der eerste. **P**haraon ontwakende naer de ruste, en als het nu morgenstond geworden was, met verbaestheid verbaerd zynde, heeft gezonden tot alle de Waerzeggers van Egypten, en alle de Wyzge, en heeft hun (zoo zy nu ontboden waeren) den naam verhaelt, en daer en was niemand, die dien bedieden konde. **D**an ten laetsten den Meester van de Schenkerz gedenkende, zeyde: Ik helpde in myn daed, den Koning gram wezende op zyne knechten, bede wy en den Meester van de Wakkerz stooten in den Kerker der Princen van het Knygvolk; daer wy op eenen nacht beyde zagen elk eenen Droom, toekomende dingen bediedende. **D**aer was eenen Hebreuwyschen Jongeling, deszelfz Knygvolkz Dienaer, den welken wy onze Droomen vertellende, hebben gehoort al het gene, dat'er naermaek met'er daed gebleken is. **M**ant ik ben weder gestelt in mynen dienst, en hy is gehangen aen het Knyg. **M**er dien na des Konings geboden, hebben zy terstond den ontflagen Joseph geschooren en gekleed, hem voorgebragt. **M**ien hy zeyde: Ik hebbe Droomen gezien, en daer en is niemand die deze bediede

de / ende ik hebbe gehoord / dat gy die zeer wijffelyk geraed. Joseph zeyde: Godt zal Pharaon wel gelukkige dingen antwoorden zonder my. Dus heeft Pharaon verhaelt wat hy gezien had. My doecht / dat ik stond op den oever van eenen bloed / en dat'er zeven Kunderen uit den bloed opkwamen / zeer schoon en vet van vleesch / de welke in de weyde van dat broeck het groen weyden / en ziet / deze volgden zeven andere Kunderen / zeer leelijc en maeger / ja dat ik noyt zulke en hebbe gezien in het Land van Egypten / de welke hebbende verstonen en verteert de eerste / en gaben geen tecken van verzaedheid / maer verbluynende met de zelve maegerte en kwael. Ontspringende / zoo ik wederom van den slaep overballeen wierd / zag ik eenen Droom. Zeven Aren wiesfen op eenen Palm / val ende zeer schoon / noch zeven andere dunne en berzengde kwamen ook uit dat strom / de welke de eerste schoonheid verstonen hebben. Ik hebbe de bedieder den Droom verhaelt / en daer en is niemand die my dien uytlegge. Joseph antwoordde: den Droom des Konings is dit: Godt heeft Pharaon getoont wat hy zal doen / de zeven schoone Kunderen / en de zeven volle Aren / dat zijn ze-

gehoort, dat gy die zeer wijffelyk geraed. Joseph zeyde: Godt zal Pharaon wel gelukkige dingen antwoorden, zonder my. Dus heeft Pharaon verhaelt wat hy gezien had. My doecht, dat ik stond op den oever van eenen bloed, en dat'er zeven Kunderen uit den bloed opkwamen, zeer schoon en vet van vleesch, de welke in de weyde van dat broeck het groen weyden, en ziet, deze volgden zeven andere Kunderen, zeer leelijc en maeger, ja dat ik noyt zulke en hebbe gezien in het Land van Egypten. De welke hebbende verstonen en verteert de eerste, en gaben geen tecken van verzaedheid, maer verbluynende met de zelve maegerte en kwael. Ontspringende, zoo ik wederom van den slaep overballeen wierd, zag ik eenen Droom. Zeven Aren wiesfen op eenen Palm, vol ende zeer schoon, noch zeven andere dunne en berzengde kwamen ook uit dat strom, de welke de eerste schoonheid verstonen hebben. Ik hebbe de bedieder den Droom verhaelt, en daer en is niemand die my dien uytlegge. Joseph antwoordde: den Droom des Konings is dit: Godt heeft Pharaon getoont wat hy zal doen, de zeven schoone Kunderen, en de zeven volle Aren, dat zijn zeven vruchtbaerige jaeren,

ben vruchtbaerige jaeren / en bezuppen dezselfs droom magt. En de zeven dunne en maegere Kunderen / de welke naer huu opkwamen / en de zeven dunne Aren van den darren wind berzengt / dat zijn zeven jaeren van den toekomenden die- ren tyd / de welke in duzdantiger boegen zullen verbolt worden. Ziet / daer zullen zeven jaere

en begrepen dezselfs droom magt. En de zeven dunne en maegere Kunderen, de welke naer huu opkwamen, en de zeven dunne Aren van den darren wind berzengt, dat zijn zeven jaeren van den toekomenden die- ren tyd, de welke in duzdantiger boegen zullen verbolt worden. Ziet, daer zullen zeven jaeren komen van groote

ren komen van groote vruchtbaerheid in het gansch Land van Egypten / de welke zullen volgen zeven andere jaeren van zoo groote onvruchtbaerheid / dat alle de voorgaende overbloedigheid zal vergeten worden.

vruchtbaerheid in het gansch Land van Egypten, de welke zullen volgen zeven andere jaeren van zoo groote onvruchtbaerheid, dat alle de voorgaende overbloedigheid zal vergeten worden. Want den honger zal ge-

Want den honger zal geheel het Land uitteiren / ende de grootte der armoede zal vernielen de grootte der vruchtbaerheid. Ende dat gy ter tweede reize gezien hebt eenen Droom / de zelve zaak aengaende / is een teeken van vastigheid / om dat Gods Waerd geschied / ende in het kort volbragt word. Zoo laet dan den Koning nu bezorgen eenen wyzen en voorzienigen Man / en stelle hem ober het Land van Egypten / die hem Oberste stelle alle de Landschappen door / en dat hy het vyfde deel van de vruchten der zeven jaeren / die nu kortz komen zullen / vergadert in de schuieren / ende dat al het Koorn onder Pharaos magt opgelept en bewaert worde in de Steden / en laet het te voeren bereyd worden tegen den dieren tyd van de zeven jaeren / die het Land van Egypten zeer belasten zal / op dat het Land niet geheel te niet en gaet van honger. Den raed heeft Pharaon en alle zyne Dienaeren behaegt / ende hy heeft tot hunlieden gezeyt / zullen wy ook mogen zulk eenen Man vinden / die het volk van den Geest Gods? Zoo heeft hy dan gezeyt tot Joseph: Kengezien dat Godt u getoont heeft al het gene gy gesproken hebt / zal ik dan imand ma-

geel het Land uitteiren, ende de grootte der armoede zal vernielen de grootte der vruchtbaerheid. Ende dat gy ter tweede reize gezien hebt eenen Droom, de zelve zaak aengaende, is een teeken van vastigheid, om dat Gods Woord geschied, ende in 't kort volbragt word. Zoo laet dan den Koning nu bezorgen eenen wyzen en voorzienigen Man, en stelle hem ober het Land van Egypten, die hem Oberste stelle alle de Landschappen door, en dat hy het vyfde deel van de vruchten der zeven jaeren, die nu kortz komen zullen, vergadert in de schuieren, en dat al het Koorn onder Pharaos magt opgelept en bewaert worde in de Steden, en laet het te voeren bereyd worden tegen den dieren tyd van de zeven jaeren, die het Land van Egypten zeer belasten zal, op dat het Land niet geheel te niet en gaet van honger. Den raed heeft Pharaon en alle zyne Dienaeren behaegt, ende hy heeft tot hunlieden gezeyt: zullen wy ook mogen zulk eenen Man vinden, die het volk van den Geest Gods? Zoo heeft hy dan gezeyt tot Joseph: Kengezien dat Godt u getoont heeft al het gene gy gesproken hebt, die wyzer ze als gy, ende

gen binden / die wyzer ze als gy / ende uwz gelijck? Gy zult den Obersten van mijn Huzs zyn / en al het volk zal gehoorzaam wezen de geboden uwz mondz / alleen zal ik boven u wezen in den Stoel des Kijngz. En Pharaon heeft wederom tot Joseph gezeyt: Ziet / ik hebbe u Obersten gemaakt van al het Land van Egypten. En hy nam eenen Ring van zyne hand / en gaf hem dien in zyne hand. En kleedde hem met een Overkleed van witte zyde / en hy dede eenen gouden Hals-Wand aen zynen halz / en hy dede hem klimmen op zynen tweeden Wagen / den Wt-roeper roepende / dat-ze alle hunne knien voor hem zouden buggen / ende weten dat hy was gemaakt den Obersten van geheel Egypten-Land. En den Koning van Egypten heeft tot Joseph gezeyt: Ik ben Pharaon / zonder uw bevel zoo zal niemand hand ofte voet roeren in het geheel Land van Egypten. Ende heeft zynen naem verandert / en heeft hem na de taele van Egypten genaemt den Zaligmaeker der Weireld. En hy heeft hem tot eene Huzsbrouwe gegeven Aseneth / de Dochter van Putiphar / den Pzester van Heliopolis. Dus dan is Joseph uytgereyft in het Land van Egypten / en was

uwz gelijck? Gy zult den Obersten van mijn Huzs zyn, en al het volk zal gehoorzaam wezen de geboden uwz mondz, alleen zal ik boven u wezen in den Stoel des Kijngz. En Pharaon heeft wederom tot Joseph gezeyt: Ziet, ik hebbe u Obersten gemaakt van al het Land van Egypten. En hy nam eenen Ring van zyne hand en gaf hem dien in zyne hand. En kleedde hem met een Overkleed van witte zyde, en hy dede eenen gouden Hals-Wand aen zynen halz, en dede hem klimmen op zynen tweeden Wagen, den Wt-roeper roepende, dat ze alle hunne knien voor hem zouden buggen, ende weten, dat hy was gemaakt den Obersten van geheel Egypten-Land. En den Koning van Egypten heeft tot Joseph gezeyt: Ik ben Pharaon, zonder uw bevel zoo zal niemand hand ofte voet roeren in het geheel Land van Egypten. Ende heeft zynen naem verandert, en heeft hem na de taele van Egypten genaemt den Zaligmaeker der Weireld. En hy heeft hem tot eene Huzsbrouwe gegeven Aseneth, de Dochter van Putiphar den Pzester van Heliopolis. Dus dan is Joseph uytgereyft in het Land van Egypten, en was dertig jaeren oud als hy in de tegens

dertig jaeren oud als hy in de tegenwoordighepd van den Koning Pharao stond / en is door alle de Landen van Egypten geresst. En de vruchtbaerhepd van de zeven jaeren is gekomen / en het Graen is in schouwen gebonden / en vergadert in de Schuieren van Egypten. Want de overblaedighepd der Tarwe was zoo groot / dat zy het zand der Zee gelijk wierd / en dat de overblaedighepd boven maeten ging. En Joseph zyn twee Zonen geboren / eer den dieren tyd kwam / de welke hem gebaert heeft Afeneth / de Dochter van Putiphar / den Priester van Heliopolis: En hy heeft den eerst-geborenen Manasse genaemt / zeggende: Den Heer heeft my doen vergeten al mynen arbeid / en het Hugg van mynen Vader. En den tweeden noemde hy Ephraim / zeggende: Den Heer heeft my doen wassen in het Land mynder armoede. Als dan verscheenen waeren de zeven vruchtbaerige jaeren / die in Egypten geweest hadden / zoo begonsten te komen de zeven jaeren der armoede / de welke Joseph te vooren gezegt had: den dieren tyd is magtig groot geworden door de geheele Weireld / waer door geheel het Land van Egypten gebrek had aen Brood. De welke hongerende / zoo heeft

woordighepd van den Koning Pharao stond, en is door alle de Landen van Egypten geresst. En de vruchtbaerhepd van de zeven jaeren is gekomen, en het Graen is in schouwen gebonden, en vergadert in de Schuieren van Egypten. Want de overblaedighepd der Tarwe was zoo groot, dat zy het zand der Zee gelijk wierd, en dat de overblaedighepd boven maeten ging. En Joseph zyn twee Zonen geboren, eer den dieren tyd kwam, de welke hem gebaert heeft Afeneth, de Dochter van Putiphar, den Priester van Heliopolis. En hy heeft den eerst-geborenen Manasse genaemt, zeggende: Den Heer heeft my doen vergeten al mynen arbeid, en het Hugg van mynen Vader. En den tweeden noemde hy Ephraim: zeggende: Den Heer heeft my doen wassen in het Land mynder armoede. Als dan verscheenen waeren de zeven vruchtbaerige jaeren, die in Egypten geweest hadden, zoo begonsten te komen de zeven jaeren der armoede, de welke Joseph te vooren gezegt had: Den dieren tyd is magtig groot geworden door de geheele Weireld, waer door geheel het Land van Egypten gebrek had aen Brood. De welke hongerende, zoo heeft het volk

het Volk Pharao aengeropen / biddende om Voedsel / de welke hy heeft geantwoord: Gaet tot Joseph / en doet al het gene hy u zeggen zal. En den dieren tyd wierd dageliks meerder in alle Landen. Ende Joseph heeft alle de Schuieren open gedaen / en aen het Volk van Egypten Koorn verkocht / want den dieren tyd had hunlieden ook overvallen / en alle de Landen kwamen in Egypten om Koorn te koopen / om der armoede kwaed te verzueten.

Pharao aengeropen, biddende om voedsel, de welke hy heeft geantwoord: Gaet tot Joseph, en doet al het gene hy u zeggen zal. En den dieren tyd wierd dageliks meerder in alle Landen. Ende Joseph heeft alle de Schuieren open gedaen, en aen het Volk van Egypten Koorn verkocht, want den dieren tyd had hunlieden ook overvallen, en alle de Landen kwamen in Egypten, om Koorn te koopen, om der armoede kwaed te verzueten.

HET V. KAPITTEL.

Hoe dat de Broeders van JOSEPH in Egypten komen, om Koorn te koopen.

En Jacob hoorende / dat men in Egypten voedsel verkocht / heeft tot zyne Zonen gezegt: waerom verzuemt ge het? ik hebbe gehoort / dat men in Egypten Tarwe verkoopt: reys nederwaerds / en koopt het gene ons noodig is / op dat wy mogen leven / en van armoede niet en vergaen. Zoo zyn dan Josephs tien Broeders nederwaerds geresst om Koorn te koopen in Egypten. Benjamin van Jacob t'huyz gehouden zynde / want hy gezegt had tot zyne Broeders: op dat zy by gebal onder wegen geen ramp en lyden. Dus zyn zy gekomen in het Land

En Jacob hoorende, dat men in Egypten voedsel verkocht, heeft tot zyne Zonen gezegt: waerom verzuemt ge het? Ik hebbe gehoort, dat men in Egypten Tarwe verkoopt: reest nederwaerds, en koopt het gene ons noodig is, op dat wy mogen leven, en van armoede niet en vergaen. Zoo zyn dan Josephs tien Broeders nederwaerds geresst, om Koorn te koopen in Egypten, Benjamin van Jacob t'huyz gehouden zynde, want hy gezegt had tot zyne Broeders: op dat zy by gebal onder wegen geen ramp en lyden. Dus zyn zy ges-

van Egyp̄ten met de andere / die reysden / om te koopē. Den dieren tyd was ook in het Land van Chanaan / en Joseph was eenen Prinz in het Land van Egyp̄ten / en tot zynen winkel wierd het Graen aen het Volk verkocht. Als nu zyne Broeders hem aenbeden hadden / en die gekent had / zoo sprak hy hun straffelyk aen / als tot vrende / en vzaegde hunlieden: van waer zyt gy gekomen? die geantwoord hebben: Wt het Land van Chanaan / om ons lebēns nooddruf te koopē / nochtans kennende zyne Broeders / hy en is van hunlieden niet gekent / en gedachtig wazende de Droomen / die hy zomtijds gezien had / heeft tot hun gezeyt: Gy zyt Bespieders / gy zyt gekomen om het krankste van het Land te bezien; en zy hebben gezeyt: 't en is zoo niet / wy zyn gekomen om spyze te koopē / ende en hebben geen kwaed op handen. De welke hy heeft geantwoord: 't is anders / gy zyt gekomen om te bemerken de onsterke Plaetsen des Lands. Maer hebben gezeyt: wy uwe dienaers zyn twaelf Gebroeders / eens Mans Kinderen in het Land van Chanaan / den alderjongsten is by onzen Vader. Dat is zede hy / dat ik gezeyt hebbe / gy zyt Bespieders.

komen in het Land van Egyp̄ten met de andere, die reysden, om te koopē. Den dieren tyd was ook in het Land van Chanaan, en Joseph was eenen Prinz in het Land van Egyp̄ten, en tot zynen winkel wierd het Graen aen het Volk verkocht. Als nu zyne Broeders hem aenbeden hadden, en die gekent had, zoo sprak hy hun straffelyk aen, als tot vrende, en vzaegde hunlieden: van waer zyt ge gekomen? Die geantwoord hebben: Wt het Land van Chanaan, om ons lebēns nooddruf te koopē, nochtans kennende zyne Broeders, hy en is van hunlieden niet gekent, en gedachtig wazende de Droomen, die hy zomtijds gezien had, heeft tot hun gezeyt: Gy zyt Bespieders, gy zyt gekomen om het krankste van het Land te bezien, en zy hebben gezeyt: 't en is zoo niet, wy zyn gekomen om spyze te koopē, ende hebben geen kwaed op handen. De welke hy heeft geantwoord: 't is anders, gy zyt gekomen om te bemerken de onsterke Plaetsen des Lands. Maer hebben gezeyt: wy uwe dienaers zyn twaelf Gebroeders, eens Mans Kinderen in het Land van Chanaan, den alderjongsten is by onzen Vader. Dat is, zede hy, dat ik gezeyt hebbe: gy zyt Bespieders.

Nu aen ik zal u hebben beproeben / by Pharaos welbaerd / gy en gaet hier niet wt / ofte uwen jongsten Broeder come hier. Zed eenen van u alle die hem haele / maer gy zult vast zitten / tot dat bewezen worde of het waerachtig ofte valsch is het gene gy gezeyt hebt / anderzins zoo zyt gy Bespieders. Hy stelde ze in bewaerders handen dzy dagen / maer op den derden dag heeft hy tot hun gezeyt: Oet het gene ik gezeyt hebbe: zoo zult gy leuen / want ik vreeze Godt. Als 't dat gy vrede-plichtig zyt / dat eenen van uwe Broeders in den Kerker gebonden slybe / en trekt gyliden weg / en voert het Kroon het welk gy gekocht hebt nae uw Hays / en vzeugt uwen jongsten Broeder met u tot my / op dat ik uwe waerden mag beproeben. Zy hebben gedaen gelijk hy gezeyt had / ende tot malhanderen gezeyt: met recht slyden wy dit / want wy tegen onzen Broeder misdaen hebben / ziende de bedruktheid zynder ziele / als hy ons bad ende en hoorden niet / daerom is deze tribulatie op ons gekomen. Welker eenen Ruben zede: en hebbe ik niet gezeyt: en wilt tegen het kind niet misdoen / en gy en hebt my niet gehoort: ziet / nu word zyn bloed verzocht. Maer zy en wisten niet / dat Joseph dit verstand / aengezien dat

Nu aen ik zal u heden beproeben, by Pharaos welbaerd, gy en gaet hier niet wt, ofte uwen jongsten Broeder come hier. Zed eenen van u alle die hem haele, maer ge zult vast zitten, tot dat bewezen worde of het waerachtig ofte valsch is het gene gy gezeyt hebt, anderzins zoo zyt ge Bespieders. Hy stelde ze in bewaerders handen dzy dagen, maer op den derden dag heeft hy tot hun gezeyt: Oet het gene ik gezeyt hebbe, zoo zult ge leuen, want ik vreeze Godt. Is 't dat ge vrede-plichtig zyt, dat eenen van uwe Broeders in den Kerker gebonden slybe, en trekt gyliden weg, en voert het Kroon het welk ge gekocht hebt nae uw Hays, ende brengt uwen jongsten Broeder met u tot my, op dat ik uwe woorden mag beproeben. Zy hebben gedaen gelik hy gezeyt had, ende tot malhanderen gezeyt: met recht slyden wy dit, want wy tegen onzen Broeder misdaen hebben, ziende de bedruktheid zynder ziele, als hy ons bad, ende en hoorden niet, daerom is deze tribulatie op ons gekomen. Welker eenen Ruben zede, en hebbe ik niet gezeyt: En wilt tegen het kind niet misdoen, en ge en hebt my niet gehoort: ziet, nu word zyn bloed verzocht. Maer ze en wisten niet, dat Joseph dit ver-

hy hantlieden daer eenen bedieder toefprik. En hy keerde hem een weynig om / en heeft ge-weent / en wederom keerende / heeft hy hantlieden toegesproken / en opnemende Simeon en bindende in hunne tegenwoordigheyd / bebal hy zyne Dienaers / dat zy hantlieden zakken met Carwe zouden vullen / en dat ze elck geld in zyne zakken zouden leggen en hantlieden geben daer toe Probiansde op den weg / en zy zyn weggereyst / voerende het Graen op hantlieden Ezels. En als daer eenen zynen Zak open gedaen had / om het jong Wee te voeden in de Herberge / het Geld gezien hebbende in den zak / heeft hy gezeyt tot zyne Broeders: Mijn Geld is my wedergegeven / ziet / het is in den zak. En zy hebben tot malkanderen gezeyt: Wat is dit het gene ons Gadt gedaen heeft? ende aldus zyn zy boordgekomen by Jacob hunnen Vader / en verhaelden hem al het gene hantlieden geschied was / zeggende: Den Heer des Lands heeft ons hard aengesproken / en meynde dat wy Bespieders waeren. Den welken wy antwoordden / wy zyn twaelf Broeders / alle van eenen Vader gewonnen / den eenen en leeft niet / en den jongsten is by onzen Vader. Die

stond, aengezien dat hy hantlieden door eenen bedieder toefprak: En hy keerde hem een weynig om, en heeft ge-weent, en wederom keerende, heeft hy hantlieden toegesproken, en opnemende Simeon en bindende in hunne tegenwoordigheyd, bebal hy zyne Dienaers, dat zy hantlieden zakken met Carwe zouden vullen, en dat ze elck Geld in zyne zakken zouden leggen, en hantlieden geben daer toe Probiansde op den weg, en zy zyn weggereyst, voerende het Graen op hantlieden Ezels. En als daer eenen zynen Zak open gedaen had, om het jong Wee te voeden in de Herberge, het geld gezien hebbende in den zak, heeft hy gezeyt tot zyne Broeders: myn Geld is my wedergegeven, ziet, het is in den zak. En zy hebben tot malkanderen gezeyt: Wat is dit het gene ons Gadt gedaen heeft? ende aldus zyn zy boordgekomen by Jacob hunnen Vader, en verhaelden hem al het gene hantlieden geschied was, zeggende: Den Heer des Lands heeft ons hard aengesproken, en meynde dat wy Bespieders waeren. Den welken wy antwoordden, wy zyn twaelf Broeders, alle van eenen Vader gewonnen, den eenen en leeft niet, en den jongsten is by onzen

ons zeyde: Aldus zal ik bebinden dat gy brede-plichtig zyt: laet eenen van uwe Broeders by my / en neemt nooddruft van uw Hupgezint / en gaet weg / en brenge uwen jongsten Broeder by my / op dat ik mag weten dat gy geene Bespieders en zyt / en dat gy dezen mocht weder hebben / die hier gebangen blyft. Als zy deze dingen gezeyt hadden en het hoorn uytstorten zonden / heeft een igelick zyn Geld gebanden gebonden in het opperste van de zakken; als zy te samen verschrift waeren / zeyde hantlieden Vader Jacob: Gy hebt gemacht / dat ik van myne kinderen herooft ben / Joseph en leeft niet / Simeon is gebangen / Benjamin zult gy wegnemen / dit kwaed is op my gedroeyen. Dieg Ruben heeft geantwoord: dood beyde myne Zonen / is 't dat ik hem niet weder en brenge / lebert hem in myne handen / ik zal u hem weder leveren. Hy zeyde: mynen Zoon en zal met u niet nederwaerds reysen / zynen Broeder is dood / en hy is alleen gebleven / waer 't dat hem eenig ongeluk toekwam in het Land daer gy henen reyst / zoo zoud gy myn gelyc haer met rouw ter hellewaerd leyden.

Vader. Die ons zeyde: aldus zal ik bebinden dat gy brede-plichtig zyt: laet eenen van uwe Broeders by my, en neemt nooddruft van uw Hupgezint, en gaet weg, en brenge uwen jongsten Broeder by my, op dat ik mag weten dat gy geene Bespieders en zyt, en dat gy dezen mocht weder hebben, die hier gebangen blyft. Als zy deze dingen gezeyt hadden, en het hoorn uytstorten zoudet, heeft een igelick zyn Geld gebonden gebonden in het opperste van de zakken; als zy te samen verschrift waeren, zeyde hantlieden Vader Jacob: Gy hebt gemacht, dat ik van myne kinderen berooft bey: Joseph en leeft niet, Simeon is gebangen, Benjamin zult gy wegnemen, dit kwaed is op my gedroeyen. Mien Ruben heeft geantwoord: Dood beyde myne Zonen, is 't dat ik hem niet weder en brenge, lebert hem in myne handen, ik zal u hem weder leveren. Hy zeyde: mynen Zoon en zal met u niet nederwaerds reysen, zynen Broeder is dood, en hy is alleen gebleven, waer 't dat hem eenig ongeluk toekwam in het Land daer gy henen reyst, zoo zoud gy myn gelyc haer met rouw ter hellewaerd leyden.

HET VI. KAPITTEL.

Jacob word gedwongen zynen jongen Benjamin met zyne Broeders om Koorn nae Egypten te zenden.

Binnen dezen middelen tyd werd zuchte den honger het Land / als den kost verteert was / die zy upt Egypten gebragt hadden / heeft Jacob gezegt tot zyne kinderen: Gaet wederom / en koopt ons een weynig etens. En Judas heeft geantwoord: den Man heeft ons verklaert onder eedg getuigenisse: Gy en zult myn aenzicht niet zien / 't en zy dat gy niven jongsten Broeder met u brenget. Wilt gy hem met ons zenden / zoo zullen wy gaen koopen het gene ons noodig is: maer wilt gy niet / zoo en zullen wy niet gaen. Israeël heeft hun gezegt: dit hebt gy tot mynder ellenbigheid gedaen / dat gy hem te kennen gact / dat gy noch eenen Broeder had. Zy antwoorden: Den Man braegde ons ons gansch geslacht / of onzen Vader leefde / of wy noch eenen Broeder hadden? wy hebben hem geantwoord op het gene hy gebragt had. konden wy weten / dat hy zeggen soude: brenget ulwen Broeder met u. Judas heeft tot zynen Vader gezegt: zend het kind met my / dat wy reysen en mogen leven / op dat

Binnen dezen middelen tyd werd drukte den honger het Land, als den kost verteert was, die zy upt Egypten gebragt hadden, heeft Jacob gezegt tot zyne kinderen: Gaet wederom, en koopt ons een weynig etens. En Judas heeft geantwoord, den Man heeft ons verklaert onder eede getuigenisse: Gy en zult myn aenzicht niet zien, 't en zy dat gy ulwen jongsten Broeder met u brenget. Wilt gy hem met ons zenden, zoo zullen wy gaen koopen het gene ons noodig is: maer wilt gy niet: zoo en zullen wy niet gaen. Israeël heeft hun gezegt: Dit hebt gy tot mynder ellendigheid gedaen, dat gy hem te kennen gact, dat gy noch eenen Broeder had. Zy antwoorden: den Man braegde ons ons gansch geslacht, of onzen Vader leefde, of wy noch eenen Broeder hadden? wy hebben hem geantwoord op het gene hy gebragt had. konden wy weten, dat hy zeggen soude: brenget ulwen Broeder met u. Judas heeft tot zynen Vader gezegt: zend het kind met my, dat wy reysen,

wy niet en sterben met onze kleyne kinderen. Ik neme het kind t' mywaerdg eyscht het van mynder hand / is het zaeken dat ik het u niet weder en levere / zoo zal ik altyd schuld hebben van zonden tegen u. En 't en waer / dat'er 't uytstellen ondertusschen gesteken had / wy waeren nu andermael obergelamen. Hierom heeft Israeël hunnen Vader tot hun gezegt: Moet het alsoo wezen / doet het gene u belieft: neemt van de beste vruchten des Lands in ulwe baten / en draeg den Man giften / een weynig Balsam / Loning / Wierook ende Myrrhe / en Terbentyn / en Amandelen. En draeg ook dobbel geld met ulieden / en het geld het welk gy in ulieden zakken bond / draeg dat weder derwaerdg / op dat hy gebal by dolinge niet en zy gedaen / en ook ulwen Broeder neemt weg / en reys tot den Man. En Godt Almagtig maeke hem tot u verzoenelyk / dat hy met u wederzend ulwen Broeder / en dezen Benjamin / dan zal ik als hoerlooq zonder kinderen wezen. Zoo hebben de Man's giften genomen / en dobbel geld / en Benjamin / en zyn gereys in Egypten / en hebben gestaen voor Joseph. De welke als hy gezien had / en met eenen Benjamin / zoo

en mogen leven, op dat wy niet en sterben met onze kleyne kinderen. Ik neme het kind t' mywaerde, eyscht het van mynder hand, is het zaeken dat ik het u niet weder en levere, zoo zal ik altyd schuld hebben van zonden tegen u. En 't en waer, dat'er 't uytstellen ondertusschen gesteken had, wy waeren nu andermact obergelamen. Hierom heeft Israeël hunnen Vader tot hun gezegt: Moet het alsoo wezen, doet het gene u belieft: neemt van de beste vruchten des Lands in ulwe baten, en draeg den Man giften, een weynig Balsam, Loning, Wierook ende Myrrhe, en Terbentyn, en Amandelen. En draeg ook dobbel geld met ulieden, en het geld het welk gy in ulieden zakken bond, draeg dat weder derwaerde, op dat hy gebal by dolinge niet en zy gedaen, en ook ulwen Broeder neemt weg, en reys tot den Man. En Godt Almagtig maeke hem tot u verzoenelyk, dat hy met u wederzend ulwen Broeder, en dezen Benjamin, dan zal ik als hoerlooq zonder kinderen wezen. Zoo hebben de Man's giften genomen, en dobbel geld, en Benjamin, en zyn gereys in Egypten, en hebben gestaen voor Joseph. De welke als hy gezien had, en met eenen Benjamin,

heeft hy zynen Hofmeester geboden / zeggende : Leyd deze Mannen in huyg / en staet offerande dood / en bereyd eene maeltijd / want zy zullen te middag met my eten. En hy heeft gedaen zoo hem bevolen was / en de Man in huyg geleyd : En benouwt zynde / zeyden zy tot malkanderen / wy worden hier binnen geleyd om het Geld het welk wy in onze zakken weder bragten / op dat hy ons overdringe valsche beschuldinge / en ons met geweld de slaebeyge onderwerpe. Daerom recht in de denre gaende tot den Hofmeester / hebben zy gezeyt : Wy bidden u Heer / dat gy ons hoort. Hier voortdy hebben wy afgereyft om noodduyft te koopē / welken gerocht hebbende / als wy in de Herberge waeren / zoabeden wy onze zakken open / en bonden het Geld in het opperste van de zakken / het welk wy nu in het zelve getuygt wedergebzagt hebben. Het is byten onze wete wie dit weder in onze zakken heeft geleyt : maer hy heeft geantwoord : En wilt niet breezen : Uwen God en uwz Vaders God heeft deze schatten in uwe zakken gegeven : want het geld / het welk gy my gegeven hebt / dat hebbe ik wel ontfangen / en hy heeft Simeon by hunlieden in huyg geleyd / en als hy hunlie-

den in huyg geleyd had / zoo bragt hy water / en zy hebben hunlieden voeten gewasschen / en hy heeft hunne Ezels geboedert. Maer zy bereydden hunne giften tegen dat Joseph inkomen zoude. Zoo is Joseph dan t' huyg gekomen / en zy hebben hem die giften geoffert / houdende die in hunne handen / aenbaden hem nedergebogen ter aerde. Als hy hun goedertierendlyk gegroet had / zoo braegde hy hun : Ik den ouden Man uwen Vader noch welvaerende / daer gy my van gesproken hadt ? En zy hebben geantwoord : Onzen Vader uwen dienaar / is noch gezond / en nederburgende / hebben hem aenbeden. En Joseph zyne oogen opheffende / heeft gezien zynen lieben Broeder Benjamin / en zeyde : Is dit uwen minsten Broeder ? en hy haeste hem / want zyne binnenste waeren beroert / en de traenen herfsten hem uyt / en in zyne slaepkamer gaende / heeft hy gelweent. En andermael uytkomende / heeft hy zig zelve onthouden / en gezeyt : Legt Brood / en als dit voorgeleyt was / Joseph bezonder / en zyne Broeders bezonder / en de Egypnaeren / die daer ter maeltijd waeren bezonder / aengezien / dat de Egypnaeren ongeoorloft is met de Hebzeulische te eten : zoo zyn zy verschey-

geleyd had / zoo bragt hy water / en zy hebben hunlieden voeten gewasschen / en hy heeft hunne Ezels geboedert. Maer zy bereydden hunne giften tegen dat Joseph inkomen zoude. Zoo is Joseph dan t' huyg gekomen / en zy hebben hem die giften geoffert / houdende die in hunne handen / aenbaden hem nedergebogen ter aerde. Als hy hun goedertierendlyk gegroet had / zoo braegde hy hun : Ik den ouden Man uwen Vader noch welvaerende / daer gy my van gesproken hadt ? En zy hebben geantwoord : Onzen Vader uwen dienaar / is noch gezond / en nederburgende / hebben hem aenbeden. En Joseph zyne oogen opheffende / heeft gezien zynen lieben Broeder Benjamin / en zeyde : Is dit uwen minsten Broeder ? en hy haeste hem / want zyne binnenste waeren beroert / en de traenen herfsten hem uyt / en in zyne slaepkamer gaende / heeft hy gelweent. En andermael uytkomende / heeft hy zig zelve onthouden / en gezeyt : Legt Brood / en als dit voorgeleyt was / Joseph bezonder / en zyne Broeders bezonder / en de Egypnaeren / die daer ter maeltijd waeren bezonder / aengezien / dat de Egypnaeren ongeoorloft is met de Hebzeulische te eten : zoo zyn zy verschey-

geleyd had / zoo bragt hy water / en zy hebben hunlieden voeten gewasschen / en hy heeft hunne Ezels geboedert. Maer zy bereydden hunne giften tegen dat Joseph inkomen zoude. Zoo is Joseph dan t' huyg gekomen / en zy hebben hem die giften geoffert / houdende die in hunne handen / aenbaden hem nedergebogen ter aerde. Als hy hun goedertierendlyk gegroet had / zoo braegde hy hun : Ik den ouden Man uwen Vader noch welvaerende / daer gy my van gesproken hadt ? En zy hebben geantwoord : Onzen Vader uwen dienaar / is noch gezond / en nederburgende / hebben hem aenbeden. En Joseph zyne oogen opheffende / heeft gezien zynen lieben Broeder Benjamin / en zeyde : Is dit uwen minsten Broeder ? En hy haeste hem / want zyne binnenste waeren beroert / en de traenen herfsten hem uyt / en in zyne slaepkamer gaende / heeft hy gelweent. En andermael uytkomende / heeft hy zig zelve onthouden / en gezeyt : Legt Brood / en als dit voorgeleyd was / Joseph bezonder / en zyne Broeders bezonder / en de Egypnaeren / die daer ter maeltijd waeren bezonder / aengezien / dat de Egypnaeren ongeoorloft is met de Hebzeulische te eten : zoo zyn zy verschey-

den gezeten in zyne tegenwaardighejd / de eerste geborene na zyne eerste geboorte / en de jongste na hunnen ouderdom. En zy verwonderden hun boben maesten zeer / nemende de partjen die zy van hem ontfangen hadden / en de meeste partje viel Benjamin / zoo dat hy vijf deelen meer had / en zy hebben gedrankken / en zijn met hem by dranken geworden.

HET VII. KAPITTEL.

Hoe JOSEPH zyne Broeders weder doet haelen, overtuygt-ze van dieverye, en dreygt ze te vangen

Mer Joseph heeft geboden / zeggende volk hunlieden zakken met koorn / en legt het Geld van een igelyk boben in hunne zakken: maer mynen zilberen kop / en den pyss van de Carwe / die hy gegeven heeft / zult gy leggen boben in den zak van den jongsten: en zoo heeft men hunlieden laeten gaen. Als dan heeft Joseph zynen Hofmeester geroepen / en zeyde: staet op / en verbolgt de Mannen / en als gy hun achterhaelt hebt / zoo zegt: Waerom hebt gy goed met kwaed gelaant: den kop / die gy gestolen hebt / dat is den genen daer mynen Heer upt drinkt / en waer mede hy plagt te geraeden. Ende hy heeft gedaen ge-

scheyden gezeten in zyne tegenwoordighejd, De eerste geborene na zyne eerste geboorte, en de jongste na hunnen ouderdom. En zy verwonderden hun boben maesten zeer, nemende de partjen, die zy van hem ontfangen haddey, en de meeste partje viel Benjamin, zoo dat hy vijf deelen meer had, en zy hebben gedronken, en zyn met hem by dranken geworden.

Mer Joseph heeft geboden, zeggende: volk hunlieden zakken met koorn: en legt het Geld van een igelyk boben in hunne zakken: maer mynen zilberen kop en den pyss van de Carwe, die hy gegeven heeft, zult gy leggen boben in den zak van den jongsten: en zoo heeft men hunlieden laeten gaen. Als dan heeft Joseph zynen Hofmeester geroepen, en zeyde: staet op, en verbolgt de Mannen, en als gy die achterhaelt hebt, zoo zegt: Waerom hebt gy goed met kwaed gelaant? Den kop, die gy gestolen hebt, dat is den genen daer mynen Heer upt drinkt, en waer mede hy plagt te geraeden. Ende hy heeft gedaen gelyk

lyk hem bebofen was / en als hy de Mannen achterhaelt had / zoo heeft hy hunlieden dit al op zyne wyze gezeyt / de welke geantwoord hebben: Waerom spreekt onzen Heer albus / dat uwe Dienaers zulk een kwaed

hem bebofen was, en als hy de Mannen achterhaelt had, zoo heeft hy hunlieden dit al op zyne wyze gezeyt, de welke geantwoord hebben: Waerom spreekt onzen Heer aldus, dat uwe Dienaers zulk een

werk zouden gedaen hebben? het geld het gene wy bonden in onze zakken / dat hebben wy u weder gebragt upt het Land van Chanaan / hoe zoudt achtervolgen dat wy zilber ofte goud upt uws Heerens Huys zouden gestolen hebben? By wie van uwe Dienaeren hebonden word het gene gy zoekt / laet dien daaden. En hy heeft gezeyt: Laet dit geschieden na uws waard / by

kwaed werk zouden gedaen hebben, het Geld, het gene wy bonden in onze zakken, dat hebben wy u weder gebragt upt het Land van Chanaan, hoe zoudt achtervolgen, dat wy zilber ofte goud upt uws Heerens Huys zouden gestolen hebben? By wie van uwe dienaeren bebonden word het gene gy zoekt, laet dien dooden. En hy heeft gezeyt: Laet dit ge-

den genen dit gebonden ward / die zal mynen Dienaer wezen / maer gelycken zult onschuldig zyn : Aldus haestelyk hunne zakken afgelept hebbende / heeft een ider den zynen open gedaen. De welke onderzocht hebbende / beginnende van den oudsten tot den jongsten / heeft hy den kop gebonden in den zak van Benjamin. Maer zy hebben hunne kleederen gescheurt / en zyn weder in de Stad gekomen. En Judas is den eersten met zyne Broederz binnen gegaen by Joseph / en zy zyn alle te samen voor hem ter aerde gevallen. Tot den welken hy zeyde : waerom hebt gy aldus gebaen ? en weet gy niet dat'er niemand mynig gelyk en is in de konste van waerzeggen ? Tot wie Judas heeft gezept : wat zullen wy mynen Heer antwoorden / ofte wat zullen wy zeggen / ofte waer mede zullen wy ons te recht mogen verschoonen ? Godt heeft de onrechtveerdigheid van uwe Dienaers gebonden. Ziet wy zyn allegader slaeben mynig Heere. En Joseph antwoorde : Verre zy van my / dat ik alzo zoude doen / maer die den kop gestolen heeft / die zy myne slaeve / maer gaet gy by weg tot uwen Vader. Maer Judas naeder komende / heeft gezept : Ik bidde u / myn Heer / laet

schieden na uw woord, by den genen dit gebonden word, Die zal mynen Dienaer wezen, maer gelycken zult onschuldig zyn: Aldus haestelyk hunne zakken afgelept hebbende, heeft een ider den zynen open gedaen. De welke onderzocht hebbende, beginnende van den oudsten tot den jongsten, heeft hy den kop gebonden in den zak van Benjamin. Maer zy hebben hunne kleederen gescheurt, en zyn weder in de Stad gekomen. En Judas is den eersten met zyne Broederz binnen gegaen by Joseph, en zy zyn alle te samen voor hem ter aerde gevallen. Tot den welken hy zeyde: Waerom hebt gy aldus gebaen? en weet gy niet dat'er niemand mynig gelyk en is in de konste van waerzeggen: Tot wie Judas heeft gezept: wat zullen wy mynen Heer antwoorden, ofte wat zullen wy zeggen, ofte waer mede zullen wy ons te recht mogen verschoonen? Godt heeft de onrechtveerdigheid van uwe Dienaers gebonden. Ziet, wy zyn allegader slaeben myne Heere. En Joseph antwoorde: Verre zy van my, dat ik alzo zoude doen, maer die den kop gestolen heeft, die zy myne slaeve, maer gaet gy by weg tot uwen Vader. Maer Judas naeder komende, heeft gezept: Ik bidde u,

doch uwen Dienaer een woord in uwe ooren spreken / ende en wilt niet gram wezen op uwen Dienaer. Gy braegde eerstmael uwe Dienaers / hebt gy noch eenen Vader ofte eenige Broederz ? En wy hebben u / mynen Heer / geantwoord : Wy hebben eenen Vader / die oud is / en een kleyn kind / het welk hem geboren is in zynen onderdom / wiens Lijf Broeder is gestorben / en dezen heeft zyne Moeder alleen / en onzen Vader heeft dat kind zeer lief. En gy zegt tot uwe Dienaers / brengt dien by my / ende ik zal myne ooggen op hem slaen. En wy gaben mynen Heer te kennen / dit kind en mag zynen Vader niet verlaeten / want verlaet hy hem / zoo zal hy sterben. En gy hebt tot uwe Dienaers gezept : 't en zy dat uwen jongsten Broeder met u come / zoo zult gy niet meer myn aenschyn zien / hierom als wy opgekomen waeren tot uwen Dienaer / zoo hebben wy hem gezept al het gene myn Heer gesproken had. Ende onzen Vader heeft gezept. Gaet wederom / ende koopt ons een weynig Tarwe. En wy hebben tot hem gezept : Wy en mogen niet gaen / 't en zy dat onzen jongsten Broeder met ons afstrekke / anders en durben wy voor des Mans aenzicht niet ha-

men Heer, laet doch uwen Dienaer een woord in uwe ooren spreken, ende en wilt niet gram wezen op uwen Dienaer. Gy braegde eerstmael uwe Dienaers, hebt gy noch eenen Vader ofte eenige Broederz? En wy hebben u, mynen Heer geantwoord: Wy hebben eenen Vader, die oud is, en een kleyn kind, het welk hem geboren is in zynen onderdom; wiens Lijf Broeder is gestorben, en dezen heeft zyne Moeder alleen, en onzen Vader heeft dat kind zeer lief. En gy zegt tot uwe Dienaers, brengt dien by my, ende ik zal myne ooggen op hem slaen. En wy gaben mynen Heer te kennen, dit kind en mag zynen Vader niet verlaeten, want verlaet hy hem, zoo zal hy sterben. En gy hebt tot uwe Dienaers gezept: 't en zy dat uwen jongsten Broeder met u come, zoo zult ge niet meer myn aenschyn zien, hierom als wy opgekomen waeren tot uwen Dienaer, zoo hebben wy hem gezept al het gene myn Heer gesproken had. Ende onzen Vader heeft gezept: Gaet wederom, ende koopt ons een weynig Tarwe. En wy hebben tot hem gezept: Wy en mogen niet gaen, 't en zy dat onzen jongsten Broeder met ons afstrekke, anders en durben wy voor des Mans aenzicht niet komen.

DE SCHOONE HISTORIE

men. Waer op hy antwoorde: Gy weet wel / dat myne Huisvrouw me twee Zonen gebaert heeft. Den eenen is uytgegaen / en gy hebt gezeyt: Eene beeste heeft hem verslonden. Is 't zacke / dat gy dezen ook wegneemt / en dat hem iet miskomt / zoo zult gy mijn grys hair met druk ter hellewaerdse leyden. Hierom is 't / dat ik by uwen Dienaer onzen Vader come / en men het kind mist / en hy ziende word dat het met ons niet en is / zoo zal hy sterben. Laet my gelijck uwen knecht wezen / die dit kind op myne trouwe ontfangen hebbe / zeggende: Is 't zacke / dat ik hem niet weder bringe / zoo zal ik der zonden tegen mynen Vader eeuwelijck schuldig wezen. Daerom zal ik / uwen Dienaer / voor dat kind in mijnse Heeren dienst blyuen / en laet dat kind met zyne Broederse opwaerdse reysen / want ik en mag tot mynen Vader niet wederkomen / als 't kind daer niet by en waer / op dat ik daer niet by staen als getunge des jammeres / welke mynen Vader overballe zal.

HET VIII. KAPITTEL.

Hoe JOSEPH hem kenbaer maekt, ende zend om zynen Vader.

Niet langer en mogt hem Joseph beclwingen / daer vele lieden by stonden / waerom

Waer op hy antwoorde: Gy weet wel, dat myne Huisvrouw me twee zonen gebaert heeft. Den eenen is uytgegaen, en ge hebt gezeyt: Eene beeste heeft hem verslonden. Is 't zacke, dat ge dezen ook wegneemt, en dat hem iet miskomt, zoo zult ge men grys hair met druk ter hellewaerdse leyden. Hierom is 't, dat ik by uwen Dienaer onzen Vader come, en men het kind mist, en hy ziende word, dat het met ons niet en is, zoo zal hy sterben. Laet my gelijck uwen knecht wezen, die dit kind op myns trouwe ontfangen hebbe, zeggende: is het zacke, dat ik hem niet weder en bringe, zoo zal ik der zonden tegen mynen Vader eeuwelijck schuldig wezen. Daerom zal ik, uwen Dienaer, voor dat kind in myns Heeren dienst blyuen, en laet dat kind met zyne Broederse opwaerdse reysen, want ik en mag tot mynen Vader niet wederkomen, als het kind daer niet by en waer, op dat ik daer niet by staen als getunge des jammeres, welke mynen Vader overballe zal.

Niet langer en mogt hem Joseph beclwingen, daer vele lieden by stonden, waerom hy beclwen heeft,

hy beclwen heeft / dat zy allegader zonden buyten gaen / en hy heeft zyne stemme opgeheben met geschrey / welke de Egyptenaers en geheel Pharaos Huisgezin gehoort hebben / en hy zeyde tot zyne Broederse: Ik ben Joseph / leeft mynen Vader noch? En zyne Broederse en konden hem geene antwoorde geven van verschriktheid. Tot de welke hy goedertiereelijck gezeyt heeft: Ik ben Joseph uwen Broeder / den welken gy nae Egypten heuen verkocht hebt: En wilt niet verschrikken wezen / dat gy my verkocht hebt in deze Landen / want Godt heeft my tot uwe zaligheid voor u gezonden nae Egypten. Het is nu twee jaeren geleden / dat den dieren tyd begonst op het aerdrick / en daer volgen noch vyf jaeren / in de welke men niet en zal kunnen akkeren noch te maeyen. En Godt heeft my hier voor u gezonden / opdat gy zoud op het aerdrick behouden worden: ik en ben herwaerdse niet gezonden door uwen raed / maer door Gods wil / die my gemaakt heeft als enen Vader van Pharaon / enen Heer van geheel zyn Huisgezin / en enen Prins over het gansche Land van Egypten. Haest u / en reys opwaerdse nae mynen Vader / en zult hem zeygen: Dit ontbied uwen Zoon Joseph. Godt heeft my gemaakt

Dat zy allegader zonden buyten gaen, en hy heeft zyne stemme opgeheben met geschrey, welke de Egyptenaers en geheel Pharaos Huisgezin gehoort hebben, en hy zeyde tot zyne Broederse: Ik ben Joseph, leeft mynen Vader noch? En zyne Broederse en konden hem geene antwoorde geven van verschriktheid. Tot de welke hy goedertiereelijck gezeyt heeft: Ik ben Joseph uwen Broeder, den welken ge nae Egypten heuen verkocht hebt. En wilt niet verschrikken wezen, dat ge my verkocht hebt in deze Landen, want Godt heeft me tot uwe zaligheid voor u gezonden nae Egypten. Het is nu twee jaeren geleden, dat den dieren tyd begonst op het aerdrick, en daer volgen noch vyf jaeren, in de welke men niet en zal kunnen akkeren noch te maeyen. En Godt heeft me hier voor u gezonden, op dat ge zoud op het aerdrick behouden worden: ik en ben herwaerdse niet gezonden door uwen raed, maer door Gods wil, die me gemaakt heeft als enen Vader van Pharaon, enen Heer van geheel zyn Huisgezin, en enen Prins over het gansche Land van Egypten. Haest u, en reys opwaerdse nae mynen Vader, en zult hem zeygen: Dit ontbied uwen Zoon Joseph. Godt

eenen Heer van het gansch Land van Egypten. Komt nederwaerdſ by my / en verbeepd niet / en gy zult woonen in het Land van Gessen / en zult by my wezen gy en ulwe kinderen / en ulwe kindſ-kinderen / ulwe Schaepen / en ulw groot Dee / en al het gene gy bezit. En daer zal ik u boeden / want daer komen noch vijf jaeren van den dieren tijd / op dat gy ook niet en vergaet ende ulw Huyſgezint / ende al het gene gy bezit. Ziet ulwe oogen en de vogen mijnſ Broederſ Benjamin zien / dat mynen mond tot ulieden ſpreekt : bodſchapt mynen Vader alle myne glorie. Haest u / en brenge hem by my. Ende als hy Benjamin zynen Broeder omhelzende / hem op den hals geballen had / heeft hy geweent. Ende Joseph heeft alle zyne Broederſ gekuſt / en op een igelyk geweent / waer naer zy zig verſtout hebben met hem te ſpreken. Ende het is gehoort / en met eene breeſtemmende ſpraak vermaerd in des Konings Hof. Josephſ Broederſ zyn gekomen / en Pharaos heeft blude gekweest en geheel zyn Huyſgezint. En hy heeft tot Joseph gezeyt / dat hy zyne Broederſ zoudde gebieden / zeggende: Laetende ulwe Beestten / reyſt nae het Land van Chanaan / en haelt van daer ulwen Vader en ulw

heeft my gemacht eenen Heer van het gansch Land van Egypten. Komt nederwaerdſ by my, en verbeepd niet, en gy zult woonen in het Land van Gessen, en zult by my wezen gy en ulwe kinderen, en ulwe kindſ-kinderen, ulwe Schaepen en ulw groot Dee, en al het gene gy bezit. En daer zal ik u boeden, want daer komen noch vijf jaeren van den dieren tyd, op dat ge ook niet en vergaet, ende ulw Huyſgezint, ende al het gene gy bezit. Ziet, ulwe oogen, en de vogen myns Broederſ Benjamin zien, dat mynen mond tot ulieden ſpreekt: bodſchapt mynen Vader alle myne glorie. Haest u, en brenge hem by my. Ende als hy Benjamin zynen Broeder omhelzende, hem op den hals geballen had, heeft hy geweent. Ende Joseph heeft alle zyne Broederſ gekuſt, en op een igelyk geweent, waer naer zy zig verſtout hebben met hem te ſpreken. En het is gehoort, en met eene breeſtemmende ſpraak vermaerd in des Konings Hof. Josephſ Broederſ zyn gekomen, en Pharaos heeft blude gekweest en geheel zyn Huyſgezint. En hy heeft tot Joseph gezeyt, dat hy zyne Broederſ zoudde gebieden, zeggende: Laetende ulwe Beestten, reyſt nae het Land van Chanaan, en haelt

geſlacht / en komt tot my / en ik zal u geven al het goed van Egypten / op dat gy ete het merg van het Land. Gebied hunlieden ook / dat zy Wagenſ nemen upt het Land van Egypten / om hunlieden kleyne kinderen en Huyſgezintten ober te voeren / neemt ulwen Vader / en komt haestelyk herwaerdſ / nochte en laet niet achter van ulwen Huyſraad / want alle de Kijndammen van Egypten zullen u toebehooren. Ende de kinderen van Iſrael hebben gebaen gelijc hun bevolen waſ / den welken heeft Joseph Wagenſ gezonden na Pharaos gebod / ende Probiande ander wegen. Hy dede ook voor een igelyc haelen een paer eerlyke kleederen / maer Benjamin gaf hy dry honderd zilbere Penningen met vijf van de alderbeſte kleederen / ook zoo veel Geld ende kleederen zynen Vader zedende / daer toe doende noch tien Ezels / die-ze zoudde obervoeren met alderhande Goed van Egypten / en ook zoo vele Ezellen / draegende Carwe en Brooden ander wegen. Zoo heeft hy dan zyne Broederſ laeten gaen / en hunlieden gezept als zplieden weg trokken. Ende en wilt ander wegen niet gram worden. De welke upt Egypten opwaerdſ reyſende / zyn gekomen

van daer ulwen Vader en ulw geſlacht, en komt tot my, en ik zal u geven al het goed van Egypten, op dat ge ete het merg van het Land. Gebied hunlieden ook, dat ze Wagenſ nemen upt het Land van Egypten om hunlieden kleyne kinderen en Huyſgezintten ober te voeren, neemt ulwen Vader, en komt haestelyk herwaerdſ, nochte en laet niet achter van ulwen Huyſraad, want alle de Kijndammen van Egypten zullen u toebehooren. Ende de kinderen van Iſrael hebben gedaen gelijc hun bevolen waſ, den welken heeft Joseph Wagenſ gezonden na Pharaos gebod, en Probiande onder wegen. Hy dede ook voor een igelyk haelen een paer eerlyke kleederen, maer Benjamin gaf hy dry honderd zilbere Penningen, met vijf van de alderbeſte kleederen, ook zoo veel Geld ende kleederen zynen Vader zedende, daer toe doende noch tien Ezels, die-ze zoudde obervoeren met alderhande Goed van Egypten, en ook zoo vele Ezellen, draegende Carwe en Brooden onder wegen. Zoo heeft hy dan zyne Broederſ laeten gaen, en hunlieden gezept als zplieden weg trokken. Ende en wilt onder wegen niet gram worden. De welke upt Egypten opwaerdſ reyſende, zyn gekomen

in het Land van Chanaan tot hunnen Vader Jacob / en hebben hem gebodschapt / zeggende: Jofeph uwen Zoon leeft / hy heeft heerschappye over geheel het Land van Egypten. Als Jacob dit hoorde / als ontfpringende uyt eenen zwaeren slaep / noch bang en geloofde hy hun lieden niet / maer zo in tegendeel verhaelden hem het gansch verholg der zaeken. Ende als hy gezien had de Wageng en al het gene hy gezonden had / zyn verrees zynen geest / en zeyde: het is my genoeg / is 't dat Jofeph mynen Zoon noch leeft. Ik zal gaen en hem zien eer ik sterve.

HET IX. KAPITTEL. JACOB trekt met alle de zyne nae Egypten.

Ende Israeël reizende met al het gene hy had / is gekomen by den put des eeds / en aldaer slacht offerande gebood hebbende aen Godt zijns Vaders Isaac / zyn heeft hy hem gehoord daer een nacht-bisioen / roepende en hem zeggende: Jacob / Jacob. Wien hy antwoordde: Ziet / ik ben hier. Godt heeft hem gezept: ik ben den aldersterksten Godt uws Vaders / en wilt niet breezen / gaet nederwaerds in Egypten / want ik zal u daer

komen in het Land van Chanaan tot hunnen Vader Jacob, en hebben hem gebodschapt, zeggende: Jofeph uwen Zoon leeft, hy heeft heerschappye over geheel het Land van Egypten. Als Jacob dit hoorde, als ontfpringende uyt eenen zwaeren slaep, noch bang en geloofde hy hun lieden niet, maer zo in tegendeel verhaelden hem het gansch verholg der zaeken. Ende als hy gezien had de Wageng en al het gene hy gezonden had, zoo verrees zynen geest, en zeyde: het is my genoeg, is 't dat Jofeph mynen Zoon noch leeft. Ik zal gaen en hem zien eer ik sterve.

Ende Israeël reizende met al het gene hy had, is gekomen by den put des eeds, en aldaer slacht offerande gebood hebbende aen Godt zyns Vaders Isaac, zoo heeft hy hem gehoord doore een nacht-bisioen, roepende en hem zeggende: Jacob, Jacob. Wien hy antwoordde: Ziet, ik ben hier. Godt heeft hem gezept: ik ben den aldersterksten Godt uws Vaders, en wilt niet breezen, gaet nederwaerde in Egypten, want ik zal

u daer maken tot een groot Volk. Ik zal met u afzekken derwaerds / en ik zal u van daer keerende / wederom leyden. Jofeph zal zyne handen ook op uwe ooge leggen. En Jacob is opgestaen van den put des eeds / en zyne kinderen hebben hem weggevoert met hunne kleyne kinderen en Hupsbroutwen. En hy is in Egypten gekomen met al zynen zaede. En hy heeft Judas voor hem gezonden tot Jofeph / dat hy hem zeggen zoude / dat hy hem te ontmoet zoude komen in het Land van Gessen; maer als hy gekomen was / is Jofeph, zynen Wagen ingespannen hebbende / opwaerds getrokken zynen Vader te ontmoet ter zelve plaetse. En hem ziende / viel hy hem ten halze / den welken luende in het omhelzen / ende den Vader zeyde tot Jofeph: Du zal ik blyde sterben / om dat ik uw aenzicht gezien hebbe / en dat ik u levende naer my laete. Maer hy heeft gezept tot zyne Broeders en tot geheel zyns Vaders Hupsgezins: Ik zal optzekken en Pharao die tdinge doen / en hem zeggen / myne Broeders en mijns Vaders Hupsgezins / die in het Land van Chanaan waeren / zyn tot my gekomen / en het zyn Schaepherders voor Man-

u daer maken tot een groot Volk. Ik zal met u afzekken derwaerds, en ik zal u van daer keerende, wederom leyden. Jofeph zal zyne handen ook op uwe ooge leggen. En Jacob is opgestaen van den put des eeds, en zyne kinderen hebben hem weggevoert met hunne kleyne kinderen en Hupsbroutwen. En hy is in Egypten gekomen met al zynen zaede. En hy heeft Judas voor hem gezonden tot Jofeph, dat hy hem te ontmoet zoude komen in het Land van Gessen; maer als hy gekomen was, is Jofeph, zynen Wagen ingespannen hebbende, opwaerds getrokken zynen Vader te ontmoet ter zelve plaetse. En hem ziende, viel hy hem ten halze: Den welken luende in het omhelzen, ende den Vader zeyde tot Jofeph: Du zal ik blyde sterben, om dat ik uw aenzicht gezien hebbe, en dat ik u levende naer my laete. Maer hy heeft gezept tot zyne Broeders en tot geheel zyns Vaders Hupsgezins: Ik zal optzekken en Pharao die tdinge doen, en hem zeggen: myne Broeders en mijns Vaders Hupsgezins, die in het Land van Chanaan waeren, zyn tot my gekomen, en het zyn

te boeden / hun kleyn Vee en hun groot Vee / en al het gene zy hebben mochten / hebben zy met hun gebragt. En als hy u roepen zal en zeggen / wat is uwe hanteringe? Zoo zult gy antwoorden: Wy uwe Dienaerz zyn Schaepherderz van onze jongheyt af tot dezen dag toe / zoo wy als onzen Vader mede. Dit zult gy zeggen / op dat gy uwe wooninge mogt krygen in het Land van Gessen / want de Egyptenaeren versmaeden alle Schaepherderz.

HET X KAPITTEL

Hoe Pharao geeft JOSEPHS Vader met alle zyne Kinderen het Land van Gessen; den dieren Tyd word zoo groot dat de Egyptenaeren al hun Land aen JOSEPH verkochten.

JOseph dan ingegaen zijnde / heeft Pharao gebodschapt / zeggende: Mynen Vader ende Broeders / hunne Schaepen ende groot Vee / met al het gene zy bezitten / zyn gekomen uit het Land van Chanaan / en ziet zy houden hun in het Land van Gessen. Hy heeft ook vyf Manz de uiterste zonder Broeders voor den Koning gestelt / de welke hy gebraegt heeft wat is uw werk? Zy hebben geantwoord: Wy uwe Dienaerz zyn

Schaepherders voor Mussen, en zyn becliffen het Vee te boeden, hun kleyn Vee en hun groot Vee en al het gene zy hebben mochten, hebben ze met hun gebragt. En als hy u roepen zal en zeggen, wat is uwe hanteringe? Zoo zult gy antwoorden: Wy uwe Dienaerz zyn Schaepherders van onze jongheyt af tot dezen dag toe, zoo wy als onzen Vader mede. Dit zult gy zeggen, op dat gy uwe wooninge mogt krygen in het Land van Gessen, want de Egyptenaeren versmaeden alle Schaepherders.

JOseph dan ingegaen zijnde, heeft Pharao gebodschapt, zeggende: Mynen Vader ende Broeders, hunne Schaepen ende groot Vee, met al het gene zy bezitten, zyn gekomen uit het Land van Chanaan, en ziet zy houden hun in het Land van Gessen. Hy heeft ook vyf Manz de uiterste zonder Broeders voor den Koning gestelt, de welke hy gebraegt heeft, wat is uw werk? Zy hebben geantwoord: Wy uwe Dienaerz zyn

Schaepherderz. En wy begeiren / dat gy gebieden wilt / dat wy uwe Dienaerz mogen woonen in het Land van Gessen. Aldus heeft den Koning tot Joseph gezegt: Uwen Vader en uwe Broeders zyn tot u gekomen: het Land van Egypten is voor u / doet ze woonen in de beste Steden / en geeft hun lieden het Land van Gessen. Is 't dat gy weet dat'er verstandige Manz onder hun lieden zyn / maekt die meesters van mijn Vee. Daer naer heeft Joseph zynen Vader binnengedragt by den Koning / en heeft hem voor hem gestelt / den welken hem gebenedyde / ende gebraegt van hem: Hoe veel zyn de dagen uws levens? Hy antwoorde: de dagen van myne Pelgrimagie zyn van honderd en dertig jaeren / kleyn ende kwaed, en zy en zyn noch niet gekomen tot mynder Daders dagen / in de welke zy Pelgrimagie gedaen hebben. En als hy den Koning gebenedyde had / zoo is hy uitgegaen. En Joseph heeft zynen Vader en Broeders gegeven tot eene bezittinge in Egypten / in de beste Steden des Landz Ramasse / gelyk Pharao bevolen had: En hy boedde hun lieden en geheel zyns Daders Huisgezins / gebende een igelyk zynen nooddruft. Want

dees. En wy begeiren, dat gy gebieden wilt, dat wy uwe Dienaerz mogen woonen in het Land van Gessen. Aldus heeft den Koning tot Joseph gezegt: Uwen Vader en uwe Broeders zyn tot u gekomen: het Land van Egypten is voor u, doet ze woonen in de beste Steden, en geeft hun lieden het Land van Gessen. Is 't dat gy weet dat'er verstandige Manz onder hun lieden zyn, maekt die meesters van mijn Vee. Daer naer heeft Joseph zynen Vader binnengedragt by den Koning en heeft hem voor hem gestelt, den welken hem gebenedyde, ende gebraegt van hem: Hoe veel zyn de dagen uws levens? Hy antwoorde: De dagen van myne Pelgrimagie zyn van honderd en dertig jaeren, kleyn ende kwaed, en zy en zyn noch niet gekomen tot mynder Daders dagen, in de welke zy Pelgrimagie gedaen hebben. En als hy den Koning gebenedyde had, zoo is hy uitgegaen. En Joseph heeft zynen Vader en Broeders gegeven tot eene bezittinge in Egypten, in de beste Steden des Lande Ramasse, gelyk Pharao bevolen had: En hy boedde hun lieden en geheel zyns Daders Huisgezins, gebende een igelyk zynen nooddruft. Want door

door geheel de Weireld was
 broodg gebrek. En als de Kon-
 pers geld onthzak / kwam geheel
 Egypren tot Joseph / zeggende:
 Geeft ons Brood / waerom moe-
 ten wy sterben in uwe tegen-
 woordigheyt by gebrek van geld?
 Tot de welke hy heeft geant-
 woord: brengt uwe Wee hier / en
 ik zal u lieden daer vaer te eten
 geben. En als zy dit gebzagt
 hadden / zoo heeft hy hun lieden
 spijze gegeben vaer Veerden /
 Schaepen / Ossen en Ezelen / en
 zy zijn weder gekomen ten twee-
 den jaere / en hebben hem ge-
 zept: wy laeten onzen Heer we-
 ten / dat het geld ons onthzekende /
 nu ook het Wee onthzekende /
 en u en is niet onbekent / dat
 wy anders niet meer en hebben
 als onze lichaemen ende Lan-
 den: Waerom zullen wy van
 sterben daer gy het ziet / wy en
 ons Land zullen u toebehooren
 / koopt ons ten dienste van
 den Koning / en geeft ons Zaed-
 kroon / op dat / hy gebrek van
 Akkerlieden / het Land niet ge-
 heel woest en worde. Zoo heeft
 dan Joseph al het Land van
 Egypren gekocht / een igelijck
 verkoopende zyne Erbe / om den
 grooten honger. En hy heeft
 dat Pharao onderworpen / en
 al het Landvolck van de uyt-
 terste paelen van Egypren / tot

geheel de Weireld was s vods gebrek.
 En als de Loopere geld ontbrak,
 kwam geheel Egypren tot Joseph,
 zeggende: Geeft ons Brood, waerom
 moeten wy sterben in uwe tegen-
 woordigheyt by gebrek van geld? Tot
 de welke hy heeft geantwoord: brengt
 uw Wee hier, en ik zal u lieden daer
 vaer te eten geben. En als zy dit ge-
 bragt hadden, zoo heeft hy hun lieden
 spijze gegeben vaer Veerden, Schaepen,
 Ossen en Ezelen, en zy zijn weder
 gekomen ten tweeden jaere, en hebben
 hem gezept: Wy laeten onzen Heer
 weten, dat ons het geld ontbrekende,
 nu ook het Wee ontbrekt, en u en is
 niet onbekent, dat wy anders niet
 meer en hebben als onze lichaemen
 en Landen. Waerom zullen wy
 van sterben daer gy het ziet, wy en
 ons Land zullen u toebehooren,
 en geeft ons Zaed-Kroon, op dat, by
 gebrek van Akkerlieden, het Land
 niet geheel woest en worde. Zoo heeft
 dan Joseph al het Land van Egypren
 gekocht, een igelijck verkoopende
 zyne Erbe, om den grooten honger.
 En hy heeft dat Pharao onderwor-
 pen, en al het Landvolck van de
 uiterste paelen van Egypren tot het
 laetste eynde toe, zonder des Pries-

het laetste eynde toe / zonder des
 Priesters Land / het welck hun-
 lieden van den Koning gegeben
 was. De welke ook uyt de ge-
 meyne Schuere gezette spijze
 gegeben wierd / en daerom en zijn
 zy niet gedwongen geweest hun
 Land te verkoopen. Zoo heeft
 dan Joseph gezept tot dit Volk:
 Ziet / als gy nu aenmerkt / Pharao
 bezit u lieden en uw Land /
 neemt zaedfel / en bezaept de
 Velden / op dat gy vruchten mocht
 hebben. Het vyfde deel zult gy
 den Koning geben / de vier an-
 dere deelen laet ik u lieden tot
 Zaedfel / ende om te eten vaer
 uw Huygezin en uw Kinderen.
 De welke geantwoord heb-
 ben: Onze zalighed is in uwe
 handen / alleen Heer / aenziet
 ons / ende wy zullen den Ka-
 ning blydelijck dienen. Van dien
 tyd vaordg tot dezen dag toe /
 zoo word den Koning in ge-
 heel het Land van Egypren het
 vyfde deel betaelt / en dit is ge-
 worden als een Wet / zonder het
 Land der Priesters / het welck
 by was van deze conditien. Al-
 dus heeft Israell gewoont in
 Egypren / dat is in het Land
 van Sessen / en heeft dat beze-
 ten / en het is boden maeten
 zeer vermeerbert en vermenig-
 buldigt / en hy heeft daer geleest
 zeventien jaeren / en alle de da-
 gen zijn leueng zijn geworden

tere Land, het welck hun lieden van
 den Koning gegeben was. De welke
 ook uyt de gemeyne Schuere gezette
 spijze gegeben wierd, en daerom
 en zijn zy niet gedwongen geweest
 hunne Landen te verkoopen. Zoo heeft
 dan Joseph gezept tot dit Volk:
 Ziet, als ge nu aenmerkt, Pharao
 bezit u lieden en uw Land, neemt
 Zaedfel, en bezaept de Velden, op dat
 ge vruchten mocht hebben. Het vyfde
 deel zult ge den Koning geben, de
 vier andere deelen laet ik u lieden tot
 Zaedfel, ende om te eten vaer uw
 Huygezin en uw Kinderen. De
 welke geantwoord hebben: Onze za-
 ligheid is in uwe handen, alleen Heer,
 aenziet ons, ende wy zullen den
 Koning blydelijck dienen. Van dien
 tyd vaordg tot dezen dag toe zoo word
 den Koning in geheel het Land van
 Egypren het vyfde deel betaelt, en
 dit is geworden als een Wet, zonder
 het Land der Priesters, het welck
 by was van deze conditien. Aldus
 heeft Israell gewoont in Egypren,
 dat is in het Land van Sessen,
 en heeft dat bezeten, en het is boden
 maeten zeer vermeerdeert en vermenig-
 buldigt, en hy heeft daer geleest
 zeventien jaeren, en alle de dagen
 zyn leueng zyn geworden honderd en

honderd en zeven-en-beertig jaeren / en als hy zag dat zynen sterf-bag naekte / heeft hy zynen Zoon Joseph geraepen / ende hem gezeyt : is 't dat ik gratie voor u gebonden hebbe / zoo legt uwe hand onder myne dye / ende gy zult my barmhertigheyt en waertrouwicheyt doen / dat gy my niet en begraeft in Egypten, maer dat ik slaep met myne Vaders / en voert my upt dit Land / en begraeft my in het graf van myne Ouders : ende Joseph heeft hem geantwoord : Ik zal doen het gene gy my geboden hebt. Dan zeyde hy : zweirt my dit. Den welken zweirende / aenbad Israel Godt.

HET XI. KAPITTEL.

JACOB word krank, ende gebenedyd JOSEPHS Kinderen.

DEze dingen aldus geschied zijnde / wierd Joseph gebodschapt / dat zynen Vader krank was / den welken medegenomen hebbende beyde zyne Zonen Manasse en Ephraim / heeft bestaen te reysen / en is den ouden Man gezeyt : Ziet / uwen Zoon Joseph komt tot u. Den welken versterkt wezende / zat in het bedde. En als Joseph binnen by hem gekomen was / heeft hy gezeyt : Godt Almachtig heeft my geopenbaert tot Suza / welke

gebonden-beertig jaeren, en als hy zag dat zynen sterf-bag naekte, heeft he zynen Zoon Joseph geropen, ende hem gezeyt : Is 't dat ik gratie voor u gebonden hebbe, zoo legt uwe hand onder myne dye, ende ge zult my barmhertigheyt en waertrouwicheyt doen, dat ge my niet en begraeft in Egypten, maer dat ik slaep met myne Vaders, en voert my upt dit Land, en begraeft my in het graf van myne Ouders : Ende Joseph heeft hem geantwoord : Ik zal doen het gene gy my geboden hebt. Dan zeyde hy : zweirt my dit. Den welken zweirende, aenbad Israel Godt.

DEze dingen aldus geschied zijnde, wierd Joseph gebodschapt, dat zynen Vader krank was, den welken medegenomen hebbende beyde zyne Zonen Manasse en Ephraim, heeft bestaen te reysen, en is den ouden Man gezeyt : Ziet, uwen Zoon Joseph komt tot u. Den welken versterkt wezende, zat in het bedde. En als Joseph binnen by hem gekomen was, heeft hy gezeyt : Godt Almachtig heeft my geopenbaert tot Suza,

is in het Land van Chanaan / en hy heeft my gebenedyd / en gezeyt : Ik zal u vermeerderen en vermenigvuldigen / en ik zal u maeken tot groote menigte van Volk / ende ik zal u dat Land geben / en uw Zaed naer u tot eene eeuwige bezittinge. Daerom uwe twee Zonen / die u geboren zyn in het Land van Egypten / eer ik hier tot u kwam / zullen myne wezen / Ephraim ende Manasse / die zullen my gerekent worden gelijc Ruben ende Simeon. Maer de andere die gy krygen zult naer deze / die zullen uwe zyn / en zullen met hunder Broeders naem genoemt worden in hunne erben : want als ik kwam van Mesopotamien / zoo is my Rachel afgestorben in het Land van Chanaan / op den zelven weg / en het was in den Lenten-Tyd / en ik kwam dan in Ephrata, en ik begraeftdeze ontrent den Weg van Ephrata, die andere genoemt word Bethlehem. En als hy Josephs Zonen zag / zoo zeyde hy tot hem : Wie zyn deze? Hy heeft geantwoord : Dit zyn myne Zonen / die my Godt negeven heeft ter dezer plaetse : brenge-ze / zeyde hy / tot my / op dat ik hun mag gebenedyden. Want Israels oogen waeren verduystert van groaten onder-

welke is in het Land van Chanaan, en hy heeft my gebenedyd en gezeyt : Ik zal u vermeerderen en vermenigvuldigen, en ik zal u maeken tot groote menigte van Volk, ende ik zal u dat Land geben, en uw zaed naer u tot eene eeuwige bezittinge. Daerom uwe twee Zonen, die u geboren zyn in het Land van Egypten, eer ik hier tot u kwam, zullen myne wezen, Ephraim ende Manasse, die zullen my gerekent worden gelijc Ruben ende Simeon. Maer de andere die ge krygen zult naer deze, die zullen uwe zyn, en zullen met hunder Broeders naem genoemt worden in hunne erben, want als ik kwam van Mesopotamien, zoo is my Rachel afgestorben in het Land van Chanaan, op den zelven weg, en het was in den Lenten-Tyd, en ik kwam dan in Ephrata, en ik begraeftdeze ontrent den Weg van Ephrata, die andere genoemt word Bethlehem. En als hy Josephs Zonen zag, zoo zeyde hy hem : Wie zyn deze? Hy heeft geantwoord : Dit zyn myne Zonen, die my Godt gegeven heeft ter dezer plaetse : brenge-ze, zeyde hy, tot my, op dat ik hun mag gebenedyden. Want Israels oogen waeren verduystert van grooten onder-

dam / en hy en hadde niet klaerlyk zien. En als zy hem aengboeght waeren / hy kussende en omhelzende / heeft hy gezept tot zynen Zoon: Ik en ben niet bezogen geweest van u te aenschouwen / en daer toe heeft my Godt ook uw zaed getoont. En als Joseph de kinderen van den schoot zyns Vaders genomen had / zoo heeft hy aenbeden weder ter aerde. En hy stelde Ephzaim aen zyne rechte hand / dat is / aen Israels sinke hand / maer Manasses stelde hy aen zyne sinke hand / te weten / aen zyns Vaders rechte hand / en alzoo bracht hy die beyde hem aen. Den welken hem uytrepkende zyne rechte hand / heeft-ze gelept op het hoofd van den jongsten Broeder Ephzaim / en zyne sinke hand op het hoofd van Manasses / die voor geboren was / wisselende zyne handen. En Jacob heeft Josephs Zonen gebenedijd / en gezept: Godt / vaer wiens aenschijn myne Vadersen Abraham en Isaac gewandelt hebben / Godt / die my boed van mijnder jongheyt af tot dezen dag toe / den Engel / die my verlost heeft van kwaed / wilt deze kinderen gebenedijden / en laet mynen Naem aengeroepen worden over hunlieden / ook de Naemen mijnder Vadersen Abraham en

en konde niet klaerlyk zien. En als ze hem aengboeght waeren, hy kussende en omhelzende, heeft hy gezept tot zynen Zoon: Ik en ben niet bezogen geweest van u te aenschouwen, en daer toe heeft my Godt ook uw zaed getoont. En als Joseph de kinderen van den schoot zyns Vaders genomen had, zoo heeft hy aenbeden weder ter aerde. En hy stelde Ephzaim aen zyne rechte hand, dat is, aen Israels sinke hand, maer Manasses stelde hy aen zyne sinke hand, te weten aen zyns Vaders rechte hand, en alzoo bracht hy die beyde hem aen. Den welken uytrepkende zyne rechte hand, heeft-ze gelept op het hoofd van den jongsten Broeder Ephzaim, en zyne sinke hand op het hoofd van Manasses, die voor geboren was, wisselende zyne handen. En Jacob heeft Josephs Zonen gebenedijd, en gezept: Godt, vaer wiens aenschijn myne Vadersen Abraham en Isaac gewandelt hebben, Godt, die my boed van mijnder jongheyt af tot dezen dag toe, den Engel die my verlost heeft van kwaed, wilt deze kinderen gebenedijden, en laet mynen Naem aengeroepen worden over hunlieden, ook de Naemen mijnder Vadersen Abraham en

en Isaac / en laet-ze wassen tot menigte op de aerde. Maer Joseph ziende / dat zynen Vader zyne rechte hand gelept had op het hoofd van Ephzaim / heeft dit zwaerlyk genomen / en zyns Vaders hand grypde / heeft die gepijnt te lichten van Ephzaims hoofd / en te verleggen op Manasses hoofd. En hy heeft tot zynen Vader gezept: 't en behoort alzoa niet Vader / want dit is het eerst geboren / legt uwe rechte hand op zyn hoofd. Den welken al wepgerende zeyde: Ik wete wel / mynen Zoon / ik wete wel / dezen zal ook wel tot veel Volk wezen / en bermenigbuldigt woorden / maer zynen minsten Broeder zal meerder worden als hy / en zyn zaed zal wassen tot vele Natien / en hy heeft-ze op dien tyd gebenedijd / zeggende: Voor u zal Israel gebenedijd worden / en men zal zeggen: Godt wilt u doen gelijck Ephzaim en Manasses. En hy heeft Ephzaim voor Manasses gestelt / en hy heeft tot Joseph zynen Zoon gezept: Ziet / ik sterve / en Godt zal met u wezen en u weder leyden tot het Land uwer Vaders: ik gebe u een deel bukten uwe Vaders / het welk ik met myn zweet en blyheit te handen der Amoreers verwarven hebbe.

Isaac, en laet-ze wassen tot menigte op de aerde. Maer Joseph ziende, dat zynen Vader zyne rechte hand gelept had op het hoofd van Ephzaim, heeft dit zwaerlyk genomen, en zyns Vaders hand grypde, heeft die gepijnt te lichten van Ephzaims hoofd, en te verleggen op Manasses hoofd. En hy heeft tot zynen Vader gezept: 't en behoort alzoa niet Vader, want dit is het eerst geboren, legt uwe rechte hand op zyn hoofd. Den welken al wepgerende zeyde: Ik wete wel, mynen Zoon, ik wete wel, dezen zal ook wel tot veel Volk wezen, en bermenigbuldigt worden, maer zynen minsten Broeder zal meerder worden als hy, en zyn zaed zal wassen tot vele Natien, en hy heeft-ze op dien tyd gebenedijd, zeggende: Voor u zal Israel gebenedijd worden, en men zal zeggen: Godt wilt u doen gelijck Ephzaim en Manasses. En hy heeft Ephzaim voor Manasses gestelt, en hy heeft tot Joseph zynen Zoon gezept: Ziet, ik sterve, en Godt zal met u wezen, en u weder leyden tot het Land uwer Vaders: ik gebe u een deel bukten uwe Vaders, het welk ik met myn zweet en blyheit te handen der Amoreers verwarven hebbe.

Hoe JACOB alle zyne Kinderen bezonder gebenedyd,
ende hy sterft.

Ende Jacob heeft zyne Kinderen geropen / ende gezept tot hunlieden. Vergadert u / dat ik u te kennen geve het gene u toekomende is in deze laetste dagen. Vergadert u / hoort Jacobs Kinderen / hoort Israels uwen Vader: Kunen mynen eersten geboren / gy zyt myne sterckheid en het beginsel van mijn lyden. Den eersten in de gade / den meesten van bevelen / gy zyt uytgestort gelijk water / en wast niet / want gy hebt geklommen op uwes Vaders bedde / en zyne rustplaetse besmet. Simeon en Levi / Gebroeders / stribbende instrumenten der boosheid. In hunnen raed en moet myne ziele niet kamen / en in hunne Vergaderinge en zy myne glorie niet / want in hunnen toorn hebben zy den Man gedood / en met hunnen wil hebben zy den muer ondergraven. Vermaleddijdt zy hunnen toorn / want hy hardnekkig is / en hunne verholghendheid / want die hard is / ik zal ze verbedelen in Jacob / en hun verstrogen in Israels. Juda uwe Broederzullen u loven / uwe

Ende Jacob heeft zyne Kinderen geropen, ende gezept tot hunlieden: Vergadert u, dat ik u te kennen geve het gene u toekomende is in deze laetste dagen. Vergadert u: hoort Jacobs Kinderen, hoort Israels uwen Vader, Kunen mynen eersten geboren, gy zyt myne sterckheid en het beginsel van mijn lyden. Den eersten in de gade, den meesten van bevelen, gy zyt uytgestort gelijk water, en wast niet, want gy hebt geklommen op uwes Vaders bedde, en zyne rustplaetse besmet. Simeon en Levi, Gebroeders, stribbende instrumenten der boosheid. In hunnen raed en moet myne ziele niet komen, en in hunne vergaderinge en zy myne glorie niet, want in hunnen toorn hebben zy den Man gedood, en met hunnen wil hebben zy den muer ondergraven. Vermaleddijdt zy hunnen toorn, want hy hardnekkig is, en hunne verholghendheid, want die hard is, ik zal ze verbedelen in Jacob, en hun verstrogen in Israels. Juda uwe Broeders zullen u loven, uwe

handen zullen in de nekken uwer
branden wezen / uwes Vaders Zonen
zullen u aenbidden. Juda /
gy zyt een jong van eenen Leeuw /
mynen Zoon / gy zyt opgegaen
tot den roef / en rustende / zyt gy
neder gelegen als eenen Leeuw /
en gelijk eene Leeuwinne / wie
zal hem ontwekken? Den Scepter
en zal hem Juda niet afge-
nomen worden / nochte Dorst /
van zynder dye / tot dat hy kome /
die gezonden zal worden / en
hy zal het berheyden der Heydene
zyn / bindende zyn deulen aen
den Wijnstok. O mynen Zoon! zyne
Ezelinne; hy zal zyn kleed in den
wyn wasschen / en zynen Mantel
in het bloed van de Wijnzugben /
zyne oogen zyn schoonder als
wyn / en zyne tanden witter als
melk; Zabulon zal op den oever
der Zee wonen / en in de Haeben
der Schepen genaekende tot Si-
don. Issachar eenen stercken Ezel /
liggende tusschen de paelen / hy
heeft de ruste gezien / dat zy goed
was / en de aerde / dat zy de beste
was / en hy heeft zyne schoude-
ren daer onder gestelt om te drae-
gen / en is geworden dienende
onder tribuyt. Dan zal ook zyn
Dolk oordeelen gelijk een ander
geslacht in Israels. Laet dan
worden eene Slang in den weg /
handen zullen in de nekken uwer
branden wezen, uwe Vaders Zonen
zullen u aenbidden. Juda, ge zyt
een jong van eenen Leeuw, mynen
Zoon, ge zyt opgegaen tot den roef,
en rustende zyt ge nedergelegen als
eenen Leeuw, en gelijk eene Leeuw-
winne, wie zal hem ontwekken? Den
Scepter en zal van Juda niet af-
genomen worden, nochte Dorst van
zynder dye, tot dat hy kome, die ge-
zonden zal worden, en hy zal het ber-
heyden der Heydene zyn, bindende zyn
deulen aen den Wijnstok. O mynen Zoon!
zyne Ezelinne: hy zal zyn kleed in den
wyn wasschen, en zynen Mantel
in het bloed van de Wijnzugben, zyne
oogen zyn schoonder als wyn, en zyne
tanden witter als melk: Zabulon
zal op den oever der Zee wonen, en
in de Haeben der Schepen genaekende
tot Sidon. Issachar eenen stercken
Ezel, liggende tusschen de paelen, hy
heeft de ruste gezien, dat zy goed
was, en de aerde, dat zy de beste
was, en hy heeft zyne schouderen
daer onder gestelt om te draegen, en
is geworden dienende onder tribuyt.
Dan zal ook zyn Dolk oordeelen gelijk
een ander geslacht in Israels. Laet

DE SCHOONE HISTORIE

50

en een gehoort Serpent in den pade / blyende des Peirds klouwen / dat den Berpder achterwaerdig oberballe. Heer / ik zal uwen Zaliggeber verwachten. God zal gegord voor hem bechten / en hy zal van achter gegord worden. Afer zyn brood is vet / en hy zal der Koningen herten lust geben. Nephthali is eenen uytgelaeten hert / schoone uytsprecken gebende. Eenen aenwassenden Zoon is Joseph / en schoon van aenzien / de Dochteren hebben geloopt op de mueren / maer zy hebben hem vergramt en gekeden / en hebben hem benijde gene / die schichten hebben. Zynen hoge is in den stercken gezeten / en de handen van zyne ermen / en de handen zyn ontbonden door de handen des magtigen van Jacob / daer uyt is den Herber gekomen / den steun van Israel. Uw Dader Godt zal uwen helper wezen / en den Almagtigen zal u gebenedyden met de benedictie des Hemels van boven / met de benedictie des afgronds nederwaerdig liggende / met de benedictie der borsten en des buchs. De gebenedydingen uwer Daders zyn versterkt door zynen Daderen gebenedydingen / tot dat kwam de begeerte der eeuwige heubelen.

Dan worden eene Slanghe in den weg / en een gehoort Serpent in den pade / blyende des Peirds klouwen / dat den Berpder achterwaerde oberballe. Heer / ik zal uwen Zaliggeber verwachten. God zal gegord voor hem bechten / en hy zal van achter gegord worden. Afer zyn brood is vet / en hy zal der Koningen herten lust geben. Nephthali is eenen uytgelaeten hert / schoone uytsprecken gebende. Eenen aenwassenden Zoon is Joseph / en schoon van aenzien / de Dochteren hebben geloopt op de mueren / maer zy hebben hem vergramt en gekeden / ende hebben hem kerd de gene / die schichten hebben. Zynen hoge is in den stercken gezeten / en de handen van zyne ermen / en de handen zyn ontbonden door de handen des magtigen van Jacob / daer uyt is den Herber gekomen / den steun van Israel. Uw Dader Godt zal uwen helper wezen / en den Almagtigen zal u gebenedyden met de benedictie des Hemels van boven / met de benedictie des afgronds nederwaerde liggende / met de benedictie der borsten en des buchs. De gebenedydingen uwer Daders zyn versterkt door zynen Daderen gebenedydingen / tot dat kwam de

VAN DEN VROMEN JONGELING JOSEPH.

51

Laet-ze worden in het hoofd van Joseph / en op den Hoofd-top des Nazareenschen / onder zyne Broederen. Benjamin eenen grependen Wolf / des morgens vroeg zal hy den roof eten / en des abonds de rooben depleen. Alle deze zyn in de twaelf gestachten van Israel. Deze dingen heeft hunlieden Dader tot hunlieden gesproken / en heeft elk gebenedyd met zyne eggene benedictie / en hunlieden hebolen / zeggende: Ik worde verzaemt met myn Volk / bezaaft my met myne Daderen in de dabbale Spelonke / die daer is op den Akker van Ephron den Hethiter tegen over Mambre in het Land van Chanaan / welke Spelonke met den Akker Abraham gekocht heeft van Ephron den Hethiter tot een erf-graf / daer hebben zy hem begraven / en Sara zyne Hupf-brouwwe. Daer is Isaac begraven met Rebecca zyne Hupf-brouwwe / en daer ligt Lia ook begraven / en als volgend waeren de geboden waer mede hy zyne Kinderen anderweeg / zoo heeft hy zyne boeten vergadert op het beddeken / en hy is overleden / en toegevoegt zynen Volke.

begeerte der eeuwige heubelen. Laet-ze worden in het hoofd van Joseph / en op den Hoofd-top des Nazareenschen / onder zyne Broederen. Benjamin eenen grependen Wolf / des morgens vroeg zal hy den roof eten / en des abonds de rooben depleen. Alle deze zyn in de twaelf gestachten van Israel. Deze dingen heeft hunlieden Dader tot hunlieden gesproken / en heeft elk gebenedyd met zyne eggene benedictie / en hunlieden hebolen / zeggende: Ik worde verzaemt met myn Volk / bezaaft my met myne Daderen in de dabbale Spelonke / die daer is op den Akker van Ephron den Hethiter tegen over Mambre in het Land van Chanaan / welke Spelonke met den Akker Abraham gekocht heeft van Ephron den Hethiter tot een erf-graf / daer hebben zy hem begraven / en Sara zyne Hupf-brouwwe. Daer is Isaac begraven met Rebecca zyne Hupf-brouwwe / en daer ligt Lia ook begraven / en als volgend waeren de geboden waer mede hy zyne Kinderen anderweeg / zoo heeft hy zyne boeten vergadert op het beddeken / en is overleden / en toegevoegt zynen Volke,

HET XIII. KAPITTEL.

Hoe JOSEPH zyns Vaders Lichaem voert nae Chanaan, beweent zyne dood, troost zyne Broeders, last gegeven hebbende van zyne Begravinge, sterft.

Het welk Joseph ziende / viel hy op zyns Vaders aenzicht / weenende en hem kussende / en hy heeft zyne Dienaers de medecynen bevolen / dat zy zynen Vader met kostelyke speceryen zouden zalven. En als zy volbragten het gene hun geboden was / zyn'er veertig dagen overgegaen / want dit was de maniere der gezalfde doode lichaemen / en Egypten betweende hem zeventig dagen / en als de dagen der beschrevinge over waeren / sprak Joseph tot het Huisgezin van Pharao: Ik 't dat ik gratie voor uwe oogen gebonden hebbe / zoo zegt het in de ooren van Pharao: aengezien dat mynen Vader my bezworen heeft / zeggende: Ziet / ik sterbe / gy zult my begraven in het graf het welk ik voor my gegraven hebbe in het Land van Chanaan. Daerom laet my optrekken en mynen Vader begraven / en ik zal weder komen / en Pharao heeft tot hem gezegt: Trekt opwaerd en begraeft uwen Vader alzo gy bezworen zyt. Ende als hy opwaerd reysde / zoo

Het welk Joseph ziende, viel hy op zyne Vaders aenzicht, weenende en hem kussende, en hy heeft zyne Dienaers de medecynen bevolen, dat ze zynen Vader met kostelyke speceryen zouden zalven. En als ze volbragten het gene hun geboden was, zyn'er veertig dagen overgegaen, want dit was de maniere der gezalfde doode lichaemen, en Egypten betweende hem zeventig dagen, en als de dagen der beschrevinge over waeren, sprak Joseph tot het Huisgezin van Pharao: Ik 't dat ik gratie voor uwe oogen gebonden hebbe, zoo zegt het in de ooren van Pharao, aengezien dat mynen Vader my bezworen heeft, zeggende: Ziet, ik sterbe, gy zult my begraven in het graf het welk ik voor my gegraven hebbe in het Land van Chanaan. Daerom laet my optrekken en mynen Vader begraven, en ik zal weder komen, en Pharao heeft tot hem gezegt: Trekt opwaerd, en begraeft uwen Vader alzo gy bezworen zyt. Ende als hy opwaerd reys-

zyn alle de Ouders van Pharaos Huisgezin met hem gegaen / ende alle de oudste des Lands van Egypten / Josephs Huisgezin met zyne Broeders / zonder hunne kleyne kinderen / en kleyn Dec / en groot Dec / de welke ze in het Land van Gessen gelacten hadden / ende hy had ook in zyn gezelschap Wagens ende Volk te reide / zoo dat het eenen grooten hoop Volck geworden is. Ende zy zyn gekomen tot de vlakte van Atad / de welke gelegen is ober de Jordane / alwaer zy de uytbaerd houdende / met groot ende magtig misbaer zeben dagen overgebragt hebben / het welk als de ingezetene des Lands van Chanaan gezien hebben / zoo zeyden ze: Dit is eene zeer groote beschrevinge voor de Egyptenaers. En daerom hebben zy die plaetse genoemt de Beschrevinge van Egypten. Zoo hebben dan Jacobs kinderen gedaen gelijk hy hunlieden bevolen had, en hebben hem gedraegen in het Land van Chanaan / en begraven in de dobbel Spelonke de welke Abraham met den Akker gekocht had tot een Erfbegravenisse van Ephron den Hethter / tegen ober het anschouwen van Manbre. Ende Joseph is wederom gegaen met zyne Broeders / ende met al het gezelschap, als hy

de, zoo zyn alle de Ouders van Pharaos Huisgezin met hem gegaen, en alle de oudste des Lands van Egypten, Josephs Huisgezin met zyne Broeders, zonder hunne kleyne kinderen, en kleyn Dec en groot Dec, de welke ze in het Land van Gessen gelacten hadden, ende hy had ook in zyn gezelschap Wagens ende Volk te reide, zoo dat het eenen grooten hoop volcke geworden is. Ende ze zyn gekomen tot de vlakte van Atad, de welke gelegen is ober de Jordane, alwaer ze de uytbaerd houdende, met groot ende magtig misbaer zeben dagen overgebragt hebben, het welk als de ingezetene des Lands van Chanaan gezien hebben, zoo zeyden ze: Dit is eene zeer groote beschrevinge voor de Egyptenaeren. En daerom hebben ze die plaetse genoemt de Beschrevinge van Egypten. Zoo hebben dan Jacobs kinderen gedaen gelijk hy hunlieden bevolen had, en hebben hem gedraegen in het Land van Chanaan, en begraven in de dobbel Spelonke, de welke Abraham met den Akker gekocht heeft tot een erf bgravenisse van Ephron den Hethter, tegen ober het anschouwen van Manbre. Ende Joseph is wederom gegaen met zyne Broeders, ende met al het gezelschap, als hy

gezelschap / als hy zonen Vaders bezabten had: Wie nu daard wezende: breezende zyne Broeders / ende onder malkanderen sprekende: Dat hy by gebal niet gedachtig en zy het onrecht het welk hy geleben heeft / ende ons loone van al het kwaed het welk wy hem gedaen hebben. Dus hebben zy hem te kennen gegeven / zeggende: Wlen Vader heeft ons bevolen eer hy stierf / dat wy u dit met zyne woorden zeggen zonden: Ik bidde u / dat gy vergeten wilt de groote misdæd uwer Broeders / en de zonde en argheyt die zy tegen u bedreben hebben / en wy bidden u ook / dat gy de Dienaeren Gods uws Vaders dit onrecht vergeben wilt. Als Joseph deze woorden hoorde / zoo weende hy / en zyne Broeders kwamen tot hy hem / en aenbiddende gebogen ter aerde / hebben zy gezeyt: Wy zyn uwe Dienaers / tot de welke hy antwoorde: en wilt niet breezen / mogen wy Gods wil wederstaen? Gy hebt kwaed van my gedacht / maer Godt heeft dat in het goed verkeert / op dat hy my verheffen zoude / alsoo gy ziet ter dezer tyd / en op dat hy veel Volk behouden zoude. En wilt niet breezen / ik zal u hoeden / en uwe kleyne kinderen / ende hy heeft ze getzoost / ende zoetelyk en

zonen Vaders begraven had: Wie nu daard wezende, breezende zyne Broeders, ende onder malkanderen sprekende: Dat hy by gebal niet gedachtig en ze het onrecht het welk hy geleben heeft, ende ons loone van al het kwaed het welk wy hem gedaen hebben. Dus hebben zy hem te kennen gegeven, zeggende: wlen Vader heeft ons bevolen eer hy stierf, dat wy u dit met zyne woorden zouden zeggen: Ik bidde u, dat ge vergeten wilt de groote misdæd uwer Broeders, en de zonde en de argheyt, die ze tegen u bedreben hebben, en wy bidden u ook, dat ge de Dienaeren Gods uws Vaders dit onrecht vergeben wilt. Als Joseph deze woorden hoorde, zoo weende he, en zyne Broeders kwamen tot hy hem, en aenbiddende gebogen ter aerde, hebben ze gezeyt: Wy zyn uwe Dienaers, tot de welke hy antwoorde: En wilt niet breezen, mogen wy Gods wil wederstaen? Gy hebt kwaed van my gedacht, maer Godt heeft dat in het goed verkeert, op dat hy my verheffen zoude, alsoo gy ziet ter dezer tyd, en op dat hy veel Volk behouden zoude. En wilt niet breezen, ik zal u hoeden, en uwe kleyne kinderen, ende hy heeft ze getzoost, ende zoetelyk en zacht aengesproken. Ende

zacht aengesproken. Ende Joseph heeft in Egypten gewoont met geheel zyns Vaders Huysgezin / ende geleest honderd en tien jaeren. En hy heeft Ephraims kinderen gezien / ende hunlieder afkomst. En de kinderen van Machir Zoon van Manasse / zyn geboren op Josephs schoot. Ende als deze dingen geschied waeren / zoo heeft Joseph gezeyt tot zyne Broeders: Naer myne dood zal u Godt bezoeken / en u doen optrekken uyt dit Land nae het Land / het welk hy Abraham / Isaac ende Jacob toegezworen heeft. Ende als hy hunlieden gezworen had / en gezeyt: Godt zal ulieden bezoeken / draegt mijn gebeente met u weg van hier / zoo is hy gestorven / verbolt hebbende zyns levens honderd en tien jaeren. En met kostelyke specerpen gezalft zynde / is hy gelept in eens kiste in het Land van Egypten.

Joseph heeft in Egypten gewoont met geheel zyne Vaders Huysgezin, ende geleest honderd en tien jaeren. En hy heeft Ephraime kinderen gezien, ende hunlieder afkomst. En de kinderen van Machir Zoon van Manasse, zyn geboren op Josephs schoot. Ende als deze dingen geschied waeren, zoo heeft Joseph gezeyt tot zyne Broeders: Naer myne dood zal u Godt bezoeken, ende u doen optrekken uyt dit Land nae het Land, het welk hy Abraham, Isaac ende Jacob toegezworen heeft. Ende als hy hunlieden gezworen had, en gezeyt: Godt zal ulieden bezoeken, draegt mijn gebeente met u weg van hier, zoo is hy gestorven, verbolt hebbende zyne levens honderd en tien jaeren. En met kostelyke specerpen gezalft zynde, is hy gelept in eens kiste in het Land van Egypten.

E N D E

GOEDKEURINGE.

Deze Historie van JOSEPH, gestelt in goed order, half Vlaemsch en half Geschrift, bevindt ik niet alleen goed, als getrouwelyk getrokken uyt de heylige Schrifture, maer ook zeer voordeelig tot onderwyzinge, en zeer bekwaem, om in de Scholen geleert en gebruykt te worden.

Quod attestor. Max. ab Eynatten, Can. & Schol. Antwerp. 11. Januarii 1642.

empt.
J.

ZEDELYKE LESSE.

Hoort / maer wilt zwingen /
Zwijgt / en leert verstaen /
Verstaet en leert onthouden /
Onthoud en doet'er naer.

Al wat gg ziet / oordeelt het niet.

Al wat gg hoort / geloofst het niet.

Al wat gg weet / en zegt het niet.

Al wat gg mogt / en doet het niet.

Goed verloren / tet verloren.

Moed verloren / veel verloren.

Eer verloren / meer verloren.

Ziel verloren / al verloren.

Wisse t'hooren / verlet niet.

Nelmoed gebet verarmt niet.

Onrechtbedrig Goed berijft niet.

Eenen Leugenaer bedijft niet.

Den ouden zal men eeren.

Den Jongen zal men leeren.

Den Wijzen zal men bzaegen.

En den dwaezen verbzegen.

Als gg let zoud gesien zeggen /

Wilt dat eerst wel overleggen.

Wat / waer / van wie / aen wie gg spreekt /

Op dat gg u to geen lyden steekt.

